

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČNIKOVA ULICA 6 — TELEFON: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 12.— št.

IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in izdajanje: KONFEDERACIJA ITALIJANA S. A., MILANO

Razpisi pri poštno čelovarnem servisu: Ljubljana, Rev. 20-351

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Jasne smernice za delo fašizma

Poročilo Eksc. Carla Scorze hierarhom Stranke — Izraz moči, dostojanstva, časti in nepopustljivosti — Dolžnosti fašistov in ljudstva do Domovine v vojni

Srdita bitka v Tunisu

Čete Osi se z žilavo hrabrostjo upirajo sovražni premoči
17 sovražniških letal sestreljenih

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil 7. maja naslednje št. 1077. vojno poročilo:

V Tuniziji je včeraj divjala silovita bitka, kjer so se obnovljenemu pritisku silovitih sovražnih množic pehote in oklopnih voz z žilavo hrabrostjo upirale čete Osi; v severnem odseku so se slednje umaknile med bojem na nove postojanke.

Sovražna letalstva, ki z nadmočnimi silami podpira napad, je izgubilo v teku dneva 10 letal, izmed katerih so 4 zbili lovci, 6 pa protiletalsko topništvo.

Reggio Calabria, Trapani, Marsala in otok Favignana so bombardirali oddelki štirimotornišk. Škode na poslopjih in izgube pri prebivalstvu so znatne.

Italijansko-nemški lovci so v zraku nad Sicilijo uničili 7 letal.

Siljen napad na sovražne oklopne oddelke, o katerem je javljalo včerajšnje vojno poročilo, je izvršila 110. lovska jata pod poveljstvom kapetana Montanarija Fioravanteja iz Campogine (Reggio Emilia).

Po napadu, omenjenem v današnjem vojnem poročilu, se oblašajo 150 smrtnih žrtev in 277 ranjenih v Reggio Calabria, 2 mrtvi in 6 ranjenih v Trapaniju ter 4 mrtvi in 3 ranjeni v Marsali.

Uspehi junaške italijanske podmornice na daljnem Indijskem oceanu

Rim, 7. maja. s. Z uspehi, ki jih je naznanilo vojno poročilo št. 1071, je podmornica pod poveljstvom ladijskega poročnika Gianfranca Gazzane odlično zaključila dolgo oceansko misijo, med katero je potopila 80.000 ton sovražnega brodoma. Po potopitvi velikega prekooceanskega angleškega parnika »Empress of Canada« s 23.507 tonami, omenjeni v vojnem poročilu št. 1024, je naša podmornica potopila parnik, omenjen v vojnem poročilu št. 1039, ki

je bil 7628 tonski angleški parnik »Lulworth«. Stiri parniki, omenjeni v vojnem poročilu št. 1071, ki so bili potopljeni, so nizozemski 6537 tonski parnik »Sembilana«, natovoren s strelivom in prihajajoč iz Anglije, namenjen v Durban, angleški 7242 tonski parnik »Manahara«, ki je prihajal iz Indije in je bil tudi namenjen v Durban, 6800 tonska ameriška motorna ladja »John Dayton« in angleška 8078 tonska petrolejska ladja »Dorissa«.

Misijski poveljnik Gazzane ni bila samo doselej najbolj uspešna od vseh edinic na Oceanu, temveč je tudi z njo prišlo naše orožje v najbolj oddaljena sovražna pota na morju. Danes lahko ugotovimo, da so bili zadnji štirje parniki potopljeni na odprtem Indijskem oceanu. Poveljnik Gazzane je napredoval v korvetnega kapitana po vojni zaslugi.

Junaška smrt polkovnika Avenantija

Rim, 6. maja. s. Na fronti ob Donu je junaško padel na čelu svojih planincev podpolkovnik Giuseppe Avenanti, prefekt Kraljevine. Vpisani je bil v Stranko od leta 1920. Bil je vnet skvadrist in se je udeležil pohoda na Rim. Bil je zvezni tajnik v Anconu, Zari in Goriziji ter strasten organizator fašističnega sindikalnega gibanja. Leta 1934 je bil imenovan za prefekta v Potenzi, kjer je ostal do leta 1937. Potem je prevzel prefekturo v Foggiji, leta 1939 pa v La Speziji. Povsod se je z uspehom udeleževal. V oktobru leta 1941 je ponovno prošil, naj ga pokličejo pod orožje. Prosto-voljno je odšel v Rusijo, kjer je 20. januarja kot junak padel pri Kostojanu in tako zaključil svoje plemenito življenje, ki je bilo vse posvečeno Domovini in fašizmu.

London priznava izgubo podmornice »Sahib«

Lizbona, 6. maja. s. Angleška admiraliteta potrjuje, da je bila v srednjem Sredozemskem morju potopljena angleška podmornica »Sahib«.

Rim, 6. maja. s. Besedilo govora, ki ga je imel včeraj na zborovanju v gledališču Adrianu tajnik Stranke Eksc. Scorza, je naslednje:

Tovariši! Morda ne bo v tem, kar vam bom povedal, za vas nič novega, niti izvirnega, ker je v vsakem izmed vas to že leta nazaj globoko dozorelo, tako da bi vsako izmed vas lahko spregovoril ta moj govor. Bom pa nujno dolg in se ne bom pustil zanesti po nobenem govorniškem zaletu, ker želim govoriti vašemu srcu, vaši vesti in vašemu razumu.

Tudi me ne boste slišali govoriti o sovražniku. Nimam navade prezirati ali podcenjevanja sovražnika. Sovražnika sovražimo vsi, tako jaz kakor vi, vendar brez histeričnosti, brez izpadov: hladnokrvno in stalno, vztrajno in odločno.

Lastnosti fašista

Podal bom poročilo, ki bi ga lahko imenovali poročilo moči, dostojanstva, časti in revolucionarne nepopustljivosti. (Odobranje.)

Potrebno je, da najprej nekaj ugotovim in pojasnim, kajti želim, da bi vsako izmed vas, ko bo zapustil to dvorano, odnesel s seboj čim bolj točno označbo raznih vprašanj in raznih primerov, ki so v tem času raznemali pozornost fašistov in vzbujali bolj ali manj živahne razprave.

Na začetku vsakega našega ugotavljanja.

Popolno italijansko-nemško sodelovanje na področju prehrane

Duce prisostvoval zaključku razgovorov med italijanskim in nemškim poljedelskim ministrom

Rim, 7. maja. s. Dne 3., 4. in 5. maja sta se v Rimu sestala nemški minister za poljedelstvo in prehrano Eksc. Herbert Backe in minister za poljedelstvo in gozdo-ve Eksc. Carlo Pareschi. Med razgovori, katerih se je udeležil tudi nemški veleposlanik v Rimu, je bilo proučeno stanje prehrane v Nemčiji in Italiji.

Razgovori so potekali v duhu pristranskega tovarštva, ki veže obe državi. Zaključili so se ob navzočnosti Duceja, ki je z velikim zadovoljstvom vzel na znanje, da vlada popoln sporazum o vprašanih pre-

nja je fašist. Fašist je predvsem človek, ki živi med drugimi ljudmi; ni nerealno, abstraktno bitje, ustvarjeno po čudežu ali po igri kakršne koli domišljije; človek je z vsemi svojimi čustvi, svojimi napaki, svojimi vrlinami in tudi svojimi interesi. Razlikuje se od drugih po določnem, prostovoljnem udeleževanju svoje volje, ki ga po mislih, volji, interesih in čustvih podreja višji skupnosti, kateri je posvetil vse svoje življenje.

Prva lastnost fašista — to je na dlani — mora biti poštenje. (Odobranje.) Ne le poštenje v tem smislu, da ne smes krasti ali zapasti strogosti zakonika, temveč poštenje v tem smislu, da pošteno čutiš, misliš in delaš in da upoštevaš svoje interese samo v skladu s skupnimi interesi in svoja čustva samo v odnosu s čustvi drugih ljudi.

Fašist je popoln, najpopolnejši tip Italijana, najbolj vzhičeni tip Italijana, kajti fašisti smo le v toliko, v kolikor smo v polni meri Italijani. Po tej vzhičenosti italijanstva je fašist predvsem borec; ne morda zato, ker je le v določenih okoliščinah pozvan, da izvrši neko posebno nalogo, ki jo sprejme kot dolžnost, kateri se ne more izogniti, temveč borec, ki išče borbo, ki hrepeni po borbi, ki ugotavlja svoj cilj in oviro, ki išče sovražnika, ker hoče zadeti cilj in premagati oviro ter streti sovražnika. (Odobranje.)

Skratka, fašist je določen temperament, določena jasna in natančna osebnost, ki

je ni mogoče zamenjati. Duce je dejal nekoč, da bo nastopil čas, ko se bo fašist tudi fizično razlikoval od drugih ljudi. S tega položaja človeka, Italijana in borca bo nekoč, kakor boste videli, vzrasla, ali bolje rečeno, se spet pokazala iz najstarejših virov našega duha osebnost starega fašista, kakršnega je ustvaril Duce (Odobranje.), kakršnega je želi narod v onem težkem trenutku svojega življenja in kakršnega je narod ljubil in cenil.

Povratek k izviru

Obračunati moramo z našim neprimer-nim načinom mišljenja o stvareh, ki se tičejo našega dela. Dolga leta smo govorili in spet govorili in ker smo razdružili vse to (zavezanost z molkom, ki velja za edinega očeta dejanj, med tem ko bi morala biti beseda mačeha napačnih stvari, dokler nismo prišli do prezira, enostavnosti in prisrčnosti), moramo sedaj obračunati z vsem; zavesami, ki bi mogle motiti našo zavest, da si zopet pridobimo popolno jasnost odnosov in čustev (Odobranje) in tako smo uporabljali to retoriko, da smo dospeli do prave in resnične oblike inflacije besed in prišli celo tako daleč, kar lahko ugotovite vsaki dan, da je bila velika in izredna vrlina celo biti pošten. Tako si je vsakdo izmed nas, čeprav je pošteno izvršil svojo dolžnost in nič drugega kakor svojo dolžnost lastil takoj pravico, da sme zahtevati izredne nagrade, tako je najmanjša odpoved nenadoma postala velika, težka žrtev in tako se je žrtev izpremenila v mučeništvo, najmanjše trpljenje pa je ustvarjalo junake.

Sedaj pa moramo stopiti s te lestve na svet našega enostavnega človeštva in povedati, da se pravi izvršiti svojo dolžnost storiti samo svojo dolžnost, da je žrtev samo tedaj žrtev, ko so dokazi za resnično trpljenje in bolelost, da pripada vneč mučeništva samo nekaterim ljudem, da je junakov med živimi sicer mnogo, vendar med njimi zelo malo-takšnih, ki so izjemna bitja. Vsekakor pa so junaki tisti naši ljudje, ki so padli za Domovino. (Odobranje.)

Opozorilo omahljivcem

Ako tako označimo duhovni in moralni položaj vsakega izmed nas, boste, tovariši, takoj in lahko razumeli, da bomo omenili položaj v Stranki vsem, ki se ne merijo po tem merilu. (Odobranje.) Odločil sem rok za dvig članske izkaznice do 10. junija s prikritim upanjem, da je mogoč, ki so doslej oklevali, sploh ne bodo dvignili in da bom tako z jasnimi in dokončnimi navodili privedel mnoge do tega, da bodo pri prihodnji obnovi napravili takisto. (Odobranje.)

Ko je Duce 17. aprila popoldne spregovoril moje ime kot tajnika Stranke, sem čutil, da zahteva od mene vse moje življenje, kakor je ta obveza v besedilu prisega. Ker sem pripravljen, da žrtvujem svoje življenje v službi Duceja in brez obotavljanja, vam prisegam, da se ne bom pomisljal izpostavit življenja vseh fašistov, če bo potrebno za Duceja in stvar. (Vsi se dvignejo s sedežev in vzklíkajo: Duce! Duce!)

Ko omenjam krvno žrtev, naj nihče ne misli, da smo pripravljene na to najvišjo žrtev zato, ker preizkušamo življenje. Nasprotno, mi pripisujemo življenju najvišjo vrednost.

Fašizem je sinteza, ki preprečuje izgube in izvršuje celo osredotočenost moči. Skrivnost, ki jo fašizem ustvarja v človeku, je prav ta krepost, da se poveljuje vsaka njegova lastnost. Fašist uresničuje s svojo moralno, s svojim duhom in svojo mislijo konkretne vrline, ki večajo življenjsko krepost. Ko tedaj govorimo o najvišji žrtvi, ne govorimo o žrtvi ničesar žalostnega in utrujenega, temveč o žrtvi najpopolnejše in božje stvari. (Odobranje.)

Stranka mora biti močna

V zadnjem času so prišla v razpravo stara, zelo stara vprašanja glede Stranke. Na primer tole: Ali naj bo Stranka množična ali manjšinska? To vprašanje, ali naj bo Stranka pokret množice ali manjšine, je že odavno in vsaj že davno zastarelo po samih funkcijah, ki jih je režim dodelil stranki. Vračati se na to vprašanje bi bilo nesmiselno, kajti čeprav bi črtali iz naših vrst en ali dva milijona »pisanih«, bi še vedno ostali trije ali štirje milijoni, ki bi se vsako leto povečali z novimi dotoki. Tako bi imeli v vsakem primeru zelo visoko število vpisanih: množice. Trdim celo, da bi se to zgodilo tudi tedaj, ako bi hoteli število vpisanih omejiti samo na voditelje. Pomislite samo na veliko število fašističnih hierarhij.

Ne torej po številčno majhni stranki, temveč po zelo močni Stranki in vsaki njeni manifestaciji, po tem moramo stremeti. Da bo Stranka močna, moramo biti vsi člani najprej prepričani in potem zvesti. Ako je zvestoba posledica prepričanja, je

Nadaljevanje na 2. strani

Trajno močen odmev Mussolinijevih izjav

Brezpogojno odobranje in občudovanje v nemški javnosti — Globok vtis pri vseh narodih

Berlin 7. maja. s. Glede Ducejevega govora izjavljajo v odgovornih berlinskih krogih, da je nemški tisk primerno poudaril važnost ozorila s komentarji brezpogojnega občudovanja in odobranja kar jasno zrcali zadružanje nemškega naroda in vlade. Čudovita manifestacija zvestobe in volje fašistične Vlade, na katero je z brez-pogojnim pritjevanjem in zvestobno odgovoril italijanski narod, je predmet globokega občudovanja in razumevanja z nemške strani. Vzkliki, s katerimi so bile sprejete Ducejeve besede, so najjasnejši dokaz o globokem odmevu italijanskega naroda s fašistično vlado in o neomajni volji Italije po projektovanju do skrajnosti in hudi borbi proti anglosaški plutokraciji in bojševizmu. Tako se vedno znova rušijo vse spekulacije sovražne propagande. Omenja se končno, da se nasprotniki težko zavedajo takih dejstev, kajti v nasprotnem taboru še nikoli ni bilo manifestacije, katero bi bilo mogoče od daleč primerjati plebisitarni manifestaciji na Beneškem trgu.

Monakovo, 7. maja. s. »Münchner Neueste Nachrichten« pišejo v dopisu iz Rima o velikem pomenu manifestacije italijanskega naroda pod zgodovinskim balkonom Beneške palače, kakor tudi o zborovanju v gledališču Adrianu. V trenutku ko se je vojna približala italijanskemu ozemlju in divjajo sovražni bombniki v svojem besu nad italijanskimi mesti, piše list, je duša italijanskega naroda zopet našla svojo vero. Danes je gotovo, da bo italijanski narod obvladal vse dogodke, kar potrjuje ganljiva manifestacija na Beneškem trgu. List zaključuje:

»Kategorični imperativ ure »Čast borcem, prezir skrivačem, svinec izdajalcem.« ki ga je dal Mussolini Italijanom, je globoko zadel človečanstvo in drhtečo občutljivost tega naroda, kakor tudi preprost in vendarle svečan proglas o razlogih, zaradi katerih mora Italija zmagati.

Globok vtis v Bolgariji

Sofija, 7. maja. s. Vsi bolgarski listi, ki so danes izšli po včerajšnjem narodnem prazniku, objavljajo na prvih straneh z velikim poudarkom Ducejev govor italijanskemu narodu. Objavljajo tudi fotografije vodje fašistične Italije, »Zora« je objavila poročila z naslovom »Italija se bo vrnila v Afriko« in podnaslovom »Polno prepričanje vsega italijanskega naroda v zmago.« »Utro« poudarja v naslovu, da so se izjavili vsi poizkusi Anglo-američanov za ustvaritev vrzeli v notranji fronti Italije, ki je bolj trdna ko kdaj prej. »Zarja« piše, da so navdušene ovacije stotisoč oseb ob Mussolinijevem govoru dokazale vsemu svetu in zlasti sovražnikom, da ima italijanski narod železno

voljo boriti se do zmage in da neomajno veruje v fašizem.

Veliko zanimanje na Kitajskem

Sanghai, 7. maja. s. Listi objavljajo z velikim poudarkom besede, ki jih je spregovoril Mussolini z balkona Beneške palače. Objavljajo vidne naslove z najbolj pomembnimi odstavi in podčrtavajo nezmisljivo predanost Italijanov Duceju in njih železni sklep, da se bodo borili do končne zmage. Tudi govor tajnika Stranke je vzbudil veliko zanimanje.

Vel. Kralj in Cesar otvoril razstavo slik in kipov mladih nemških umetnikov

Rim, 7. maja. s. Davi je Vel. Kralj in Cesar otvoril v Villi Massimi razstavo del gojenec nemške akademije lepih umetnosti. Ob prihodu sta vladarja sprejela nemški veleposlanik v Rimu v. Mackensen in direktor akademije prof. Stangel. Navzoči so bili tudi ministri za narodno vzgojo Biggini, minister za ljudsko kulturo Polverelli, guverner Rima princ Borghese in mnogi drugi zastopniki oblasti.

Vladar si je z živim zanimanjem ogledal v salonu prizemlja razstavljeni dela, zlasti pa kipe. Izrazil je svoje visoko zadovoljstvo s pričel del mladih nemških umetnikov, ki so gostje Rima. Nemški veleposlanik in direktor akademije ter zastopniki oblasti so se poklonili Vladarju, nakar je Vel. Kralj in Cesar zapustil

Izročitev najvišjega odlikovanja maršalu Antonescu

Bukarešta, 7. maja. s. Včeraj popoldne je v Bukarešto prispela posebna misija z armadnim generalom Graziolijem na čelu, da po nalogu Vel. Kralja in Cesarja izroči odlikovanja viteštva velikega križa Savojskega vojaškega reda maršalu Antonescu.

Misijski je prispela na kolodvor v Mogošiji s posebnim vlakom. Ob prihodu so jo pozdravili šef glavnega stana rumunskih oboroženih sil, številni rumunski generali, Kr. minister Italije v Bukarešti, italijanski funkcionarji in diplomati, zastopstvo borbenega fašija in zastopstvo italijanskih oficirjev Vojske in Letalstva. Stotnica gardnega polka je izkazala časti generalu Grazioliju na kolodvoru.

Barbarski ameriški napadi na italijanske bolniške ladje

Američani ne le prezirajo svečano podpisane mednarodne konvencije, temveč teptajo tudi vsa človečanska načela

Rim, 7. maja. s. Dne 25. aprila v prvih popoldanskih urah so ameriška letala bombardirala bolniško ladjo »Aquila«, ki je plula iz Barija vMESSINO. Napad je bil izvršen ob pogojih vidljivosti, ki so gotovo omogočali spoznanje svojstva ladje. Dne 28. aprila okrog 18. ure je skupina 28 ameriških bombnikov, potem ko je dolgo letala nad njo, bombardirala v vodah rta Bona bolniško ladjo »Toscanos«. Dne 29. aprila je bila bolniška ladja »Toscanos« docela natovljena z ranjenici in bolniki na povratku iz Tunisa, zopet napadena po drugi skupini ameriških letal, ki so metala bombe in streljalo s strojnimi. Ladja je bila zadeta in mnogo ljudi na krovu je bilo ranjenih. Med napadom je ladja sporečala po radiu, da je bolniška ladja. To sporočilo so ujele radijske postaje na Malti in ga zopet oddale kot opozorilo ameriškim letalom. Kljub temu neznanju, ki je bilo v ostalem odveč, so ameriška letala nadaljevala napade.

Bolniška ladja »Virgilio« je bila napadena zjutraj dne 4. maja v sidrišču La Gotta v okoliščinah dobre vidljivosti, ko se je ravno pričelo izkrcavanje ranjenih.

Dne 5. maja ob 14.45 so ameriška letala ponovno bombardirala in obstreljevala s strojnimi bolniško ladjo »Principessa Giovanna«, ki je plula iz Tunisa proti Siciliji, a popolnoma natovljena z ranjenici. Na krovu so bili mrtvi in ranjeni. Na ladji, ki je bila poškodovana, so nastali siloviti požari, katere so s težavo ukrotili.

Ponavljanje teh napadov, izvršenih v okoliščinah, ki ne dopuščajo možnosti zmote, temveč nasprotno, ki so bili izvedeni ob polni zavesti da gre za bolniške ladje, potrjuje, da so ameriške oborožene sile pričele vojskovanje, ki ni samo preziranje svečano od ameriške vlade podpisanih mednarodnih konvencij, temveč tudi teptanje sihehnega človečanskega načela.

Hudi obrambni boji pri kubanskem mostišču

Sovjetski napadi krvavo zavrtnjeni — V enem dnevu uničenih 155 boljševiških letal

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 7. maja. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti kubanskega mostišča se nadaljujejo hudi obrambni boji. Sovjetski napadi, podvzeti z uporabo številnih oklopnih voz proti našim postojankam, pa so bili ponovno krvavo zavrtnjeni.

V številnih letalskih borbah in po zaslugi protiletalskega topništva je bilo včeraj sestreljenih 146 sovjetskih letal, s pehotnim orožjem pa še 9 nadaljnjih. Med temi je bilo samo 50 letal uničenih izmed 70, ki so brez uspeha poskusili prileteti nad Orel. Lastne izgube so znašale na vsej vzhodni fronti 5 letal.

Obalne baterije so potopile v pomorskem prelivu pri Petrogradu 2 sovjetska stražna čolna in hudo poškodovale še dva druga.

V Tunisu je sovražnik z večkrat močnejšimi pehotnimi in oklopnimi silami, ki so jih podpirali močni oddelki letalstva, napadel nemško-italijanske postojanke v severnem in srednjem odseku fronte. Kljub junaškemu odporu nemških in italijanskih čet in kljub zavrnitvi številnih napadov, pri ka-

terih je bilo uničenih 12 oklopnih voz in privedenih več sto ujetnikov, je uspel sovražnik na enem mestu globok vdor. Bitka se v ogorčenih borbah nadaljuje.

Pred zapadno francosko obalo je posamezen nemški čoln za varstvo pristanišč sestrelil iz napadajočega oddelka bombnikov 2 angleški letal.

Izjalovljen sovjetski letalski napad na finsko mesto

Helsinki, 7. maja. s. Poročilo o vojnih operacijah javlja: Včeraj ponoči je sovjetsko letalstvo ponovno napadlo Kotko. Enoro so skušali valovi sovjetskih letal v razdobju 5 minut iz raznih smeri prodreti nad mesto, pa jih je vedno protiletalska obramba učinkovito odbijala, tako da od 100 odvrenih bomb raznega kalibra nobena ni povzročila žrtev in škode. Ugotovljeno je bilo da je bil uničen sovjetski bombnik, ki ga je protiletalsko topništvo v Kotki predvčerajšnjim zadelo.

Na kopnih frontah ni bilo pomembnih dogodkov.

nespremenljiva in nestrohljiva; vsiljevanje pomeni zanikanje zvestobe in kar je še slabše, jo postavlja na laž.

Da bo Stranka močna, pa je tudi potrebno, da je pravična, najprej do same sebe, potem pa še do naroda, iz katerega izhaja. Da bo Stranka močna je nadalje potrebno, da stalno preveča vse svoje člane brez razlike z duhom, miselnostjo in zadržanjem manjšin.

Vprašanje, ki se nam postavlja, torej ni vprašanje števila, temveč kakovosti. Lahko kdo misli, da ta dva pojma nista združljiva. Jaz pa mislim, da sta, kajti po Ducejevih ukazih bomo dali Stranki tako hiter ritem, da bodo ljudje brez sapa zaostali. Stranki bomo dali tako bojno obliko, da nam plašljivci in ljudje brez zaupanja ne bodo mogli slediti. Tisti, ki bodo šli naprej, pa bodo zares takšni, kakršne hoče Duce. (Odobranje.)

Ako hočemo doseči kakovost množice, so potrebni tle činitelji: železna moralna postava, ki ustvarja naravno ozračje kakovostnega življenja, železna disciplina, izbrana hierarhija, ki sama še naprej izbira. Samo tako bo mogoče uresničiti tisto, kar označujemo z besedo: »aristokracija množice«.

Aristokracija nele napram vsemu narodu, temveč predvsem napram nam samim, tako da se bo sleherni fašist zavedal svoje osebnosti, in to brez ošabnega ponosa, da je že na vrhu lestve človeških in nacionalnih vrednot. Gre torej za idealno ureditev, ki naj vsakemu vije junaški čut življenja.

Izbrana množica v duhu manjšine

Gre torej za »izbrano množico v duhu manjšine«, to je formula, ki nam na kratko pove, kaj hočemo doseči.

Stranka je zares revolucija; celo popolna revolucija. Ona se loteva in rešuje na idealnem, kulturnem, socialnem in gospodarskem področju neki življenjski red, ki se na zunaj kaže v novem obrazu civilizacije. Njena najvišja manifestacija je ureditev naroda in države v korporacijskem smislu. To je nuja zamisel, ne pa megle na družbeno ali podporno zamisel; to je

moč izžarevanja, razširjanja in graditve, ki se lahko projicira ne le v naprej, temveč kar je še pomembnejše, lahko se za hip tudi ustavi, ne da bi se zanikala, da bi tako bolje dozorela vprašanja in bila nato v celoti izvedena. Skratka, ta misel je mogočno vojno orodje, ki lahko vzdri vse udare nasprotnikov, ki pa lahko tudi preseče vsak vozel in odstrani sleherni oviro.

Glede na obseg take naloge naj nihče ne misli, da se Stranka lahko zmanjša po številu do neke zaključene kaste ali razreda, marveč jo je treba pustiti odprto, zračno in prostorno, da vsak veter lahko prodre vanjo in odnese mrtve veje in liste, življajoč in poživljajoč tako ves ostali njen organizem. Odprto pomeni v običajnem smislu: prešinjeno z gorečo neodoljivo strastjo, odprto v bolj dinamično aristokratskem smislu, tako da je mogoče priložnosti vrednot po poveljniški mesta, ki naj izpopolnijo lastno hierarhijo.

Osnrednje vprašanje fašizma je nedvomno vprašanje kadrov. Pravilo, ki nas bo pri tem vodilo, je: »kompetenca«. Vsakdo mora biti na pravem mestu po svojih virih, svojih zmognostih, svojem znanju in po svojih usposobljenosti. (Odobranje.)

In nič improvizacij! Vsako se je moral izkazati v nižjih skupinah in dokazati, da je vreden prostak ob vsakem času in v vseh okoliščinah, da je človek značaja in časti in da ima pravico stremeti po višji stopnji. Vsekar pa mora dokazati z dejanji in v neoporečni meri, da je predvsem fašist, ki vselej ostane neizpremenljiv fašist (Odobranje.)

Trdno in izven diskusije je tudi pojmovanje določanja oseb od zgoraj glede na polno odgovornost in avtoriteto, pri čemer mislimo, da se mora to pojmovanje, ako naj se ne prestopa ne vrta v ozkem krogu, biti podprto od spodaj s prostovoljnimi priznanjem vrednot. Te vrline, dvignjene iz množice, — tako se spet vrača pojem aristokracije množice — morajo imeti možnost, da se merijo in utrdijo v tekmi, kdo je najmočnejši in najvrednejši. Na ta način bo mogoče od zgoraj izbirati in vedno širšem krogu hierarhičnih vrlin. To bo tudi povečalo kroženje ne le v kadrih, temveč tudi v mislih, energijah in dinamiki Stranke. (Odobranje.)

lacije v teh in teh dejstvih, za splošne ali posebne nevednosti, ki se je pokazala ob takih prilikih.

Kaznovanje obrekovalcev

Toda še neko drugo krivdo hočemo obsoditi: namreč površnost fašistov, ki ne zavestno črni svoje tovariše, svoje hierarhije in svojo Stranko. To bi lahko označili za pravičnega primer sebi škodujočega sadizma. Fašist, ki je vreden tega imena, ima dolžnost in tudi pravico, da prijavi vse tiste in vse tisto, kar smatra za škodljivo stvar, ne sme pa zbirati ali kar bi bilo še huje, razširati nekontroliranih obrekovanj, ki jih sprejeto v obtožbo največkrat anti-fašisti. Obrekovalci bodo zato kaznovani: tudi tedaj, če se bodo omejevali na ponavljanje tega, kar so slišali. Najbolj nesmiseln in bedast pojav pa se ponavlja, ko gre za hierarhe. Ali je mogoče, tovariši, da ni več hierarha, ki ne bi bil pošena oseba! (Smeh.)

Toda, če bi se nadalje govorilo slabo o hierarhih, bi naposled vsakdo govoril slabo o samem sebi! Nasproti morebitnemu neznanemu odstotku nevednih hierarhov in na stotine in tisoče tistih, ki ponižno in udano z nečrpnjo ljubeznijo vrše lastno dolžnost. Med njimi so takšni, ki se morajo zaradi prezaupnosti brigati za vsakdanje življenje lastne družine. In o vseh teh prečajo mrtvi, ki so slavno padli v bojih, izmed katerih puščajo mnogi družini v resničnem in pravem pomanjkanju.

Ako hočemo ostati zvesti oporoki mrtvih in rešiti dostojanstvo živih, moramo neomajno nadaljevati borbo proti neved-

Pravice in naloge mladine

In govorimo sedaj o mladini. Ali zares obstoji vprašanje mladosti? Kaj je novega v nemiru, ki giba mlade? Ali ni morda ona ista težnja, ista potreba po izpopolnitvi oblike, prenovitvi snovi in nadomestitvi premaganega z življenjsko silo, torej isto stremenje, ki je vedno gnalo vse generacije? Vprašanje mladosti so si izmislili stari, ki so vrgli mladeniškim čustvom utvaro velikih neznank, ki bi jih bilo treba rešiti, in so si s tem hoteli ustvariti neko osebno nasledstvo, svoje opravilo. To je demagogija! (Odobranje.)

Se so bitke, ki jih bomo morali biti: še so zmage, ki jih bomo morali doseči, da totalitarno uveljavimo fašizem v svetu, vendar se vse to ne tiče mladosti nič bolj, kakor vsega italijanskega naroda. (Odobranje.)

In vprašujemo tudi: ali je to dozdevna kriza mlad ne svetovna, evropska ali samo italijanska? Ali zajema mladino starih držav ali tudi mladino novih držav? Ali je samo stvar prvih, ali samo stvar drugih? Je 25 let sem, da celo do začetka stoletja, ni nič več stalno. Vse se giblje in obnavlja in običajni odnos moči je strk. Kar se je večkrat zdelo nepremostljivo, je danes že premagano in bo jutri pozabljeno. Cesar danes še ne poznamo, se nam jutri, glejte, že kaže kot bistveno.

Narodi, ki so si nadevali nadzorstvo nad svetom, se umikajo pred zaletom novih sil. Narodi, ki so se zdeli večno obsojeni na druga ali tretja mesta, pa nenadoma kažejo na svojo pravo usodo. Izginjajo države, nastajajo države in nacionalne enote se spet vzpostavljajo.

Izostala pojasnila

Ali se torej moremo čuditi, ali si narodi sami zastavljajo vprašanja o svoji bodočnosti? In kako naj zahtevamo, da bi mladine, ki je v središču narodov in predstavlja njih dinamiko, ne prevzela in skrbela za vprašanja?

V tem razbeljenem ozračju spričo nestalnosti vseh življenjskih činiteljev, se torej ne smemo čuditi, ako so mladi ljudje včasih pretirano zaskrbljeni glede svoje bodočnosti in ako nekateri izmed njih z neobičajnim egoizmom kažejo skrb, da bi dosegli kakršen koli

nim, vendar pa naj si nihče pri tem ne utvarja, da smo pripravljeni dati v zobe nasprotnikom in tistim, ki iščejo skandale, glavno najponižnejšega tovariša, ki bi bil krivično obtožen (Odobranje.)

Revolucija in narod

Cep rav ne želimo polemizirati, se ne moremo izogniti nekaterim ugotovitvam. Pogosto čujemo ponavljati, da je revolucija na svoji cesti pustila za seboj vso svojo idealno, moralno in socialno priljago, Morda je to tudi res, vendar le v manjši meri, in ne gre za opustitev, temveč le za odmor. Revolucija je bila prisiljena odložiti popolno izvedbo nekaterih svojih načel, ker se ona ne razvija abstraktno, temveč na živem telesu naroda. Italija pa ni zvezna bitje, ki bi živel samo zase, temveč je notranje povezano s politično gospodarskim sistemom, katerega del so tudi druge skupnosti, ki so vselej zavisne in nasprotno, včasih celo zvite in napadalne.

Samo potreba obrambe domovine je odložila fašistično zgradbo. Ako bi revolucija odklonila, da izvrši to svojo sveto nalogo najtrdovalnejše obrambe naroda, je jasno, da bi danes ne mogli govoriti o razvoju, temveč o popolnem izginotju revolucije in naroda.

V modi so »stline«. Nekateri Italijani in fašisti zahtevajo sedaj idealno karto revolucije. Toda kaj naj bi povedala ta karta, kar že ni povedal Benito Mussolini? Nam torej potrebna nova karta revolucije, pač pa iskren in odločen povratek k izvoru revolucije in Mussolinijevske misli, od katere smo se — nedvomno zaradi velikega dela, ki smo ga izvršili v teh letih — nekoliko oddaljili.

Najbrž ste slišali govoriti o tem, da bi bilo treba »vzgojiti narod po političnem izročilu«. Toda kaj to pomeni? Prav rad bi vedel, kakšno je politično izročilo, po katerem naj bi bil italijanski narod vzgojen.

Po rimskem izročilu! Toda to fašizem že dela, odkar se je pojavil, čeprav doslej še ni našel zakonodajalca, ki bi se imenoval Giulio Bruto, ali generala, kakršen je bil Attilio Regolo, in očeta, kakršen je bil Lucio Virginio in žene, kakršna je bila Lukrecija. Zares, časi so se izpremenili: in najbrž bi nam vse to ne bilo posebno ljubilo. (Smeh.)

Stranka in država

Ali naj se mar vrnemo v dobo občin ali republik? Ali pod francosko, špansko, habsburško nadlavo? V Italijo, razdeljeno na toliko majhnih »državic«? Ali pa morda v univerzalno Razsvetlenco, ki nam je dal nemaljšo slavo v umetnosti, medtem ko so drugi narodi pripravljali dejansko moč velikih držav? Ta opozorila na povratek k nekemu izročilu, se vam ne zdi, da prikrivajo strah pred politično moralnima položajem in postavijo, ki jo je dosegla Mussolinijeva Italija, torej tudi ožnja težnja vrnitve k frankofilstvu, anglofilstvu in zakaj ne k rusofilstvu? V tem primeru imamo fašisti povsem italijansko tradicijo, po kateri se odločno hočemo ravnati. To je tradicija Danteja, ki je pognal v peklu v jezero umazanij ali v smolo ali ognjeni deheretike nemoralneže in izdajalce Domovine!

Drugo vprašanje, ki se vedno znova ponavlja v razpravi, je vprašanje položaja Stranke napram Državi. V tem pogledu velja Ducejeva formula: Stranka je nedemokratski vezi člen med državo in narodom; ona je povezana s prvo in z drugim, v kolikor dobiva od naroda svojo življenjsko silo in svojo probno dinamiko, dočim prejema od Države in ji vrača etično in zgodovinsko utemeljitev totalitarne oblasti. V kolikor je narod, je Stranka nujno množica, v kolikor je Država, pa je Stranka hierarhija. Stranka je najbolj udani služitelj in najbolj trdovratni branitelj Države. Kot služitelj mora biti Državi popolnoma na razpolago tako v njenih akcijah, kakor v akcijah in življenju posameznicev.

V kolikor je trdovratni branitelj Države, pa se Stranka pridržuje pravice, da bdi in nadzira in posega v vse organe in ustanove države, da bi ta ne bila okrnjena v svoji moči, ali kar bi bilo še slabše, da se ne bi izpostavljala izdaji svojega poslanstva.

položaj, ki naj bi jim pomagal do nadaljnjih osvojitve. Ni v tem krivda, ako o krivdi smemo govoriti, mladine, temveč pokolenja pred njo in če hočemo biti točni, našega pokolenja.

Prav mi smo pokazali, da je vse lahko in naravno, kajti v nekem določenem trenutku, da bi ne izgledali ošabni in retoriki, nismo mladim ljudem pojasnili, preko kakšnih trdnih notranjih bojov, priprav, borb in čakanj ter osebnih dram in tragedij je Mussolinijeva generacija prišla na vlado. (Odobranje.)

Prav mi smo pozabili svojo preteklost: začeti s tem, da nismo več primerno priznali napora, bodisi naše generacije, bodisi one pred nami in morda še oddaljenjših. Izostaj je naš pouk! In ker smo tako kazali mi samo na lahko, se danes ne smemo čuditi, ako smatra sedaj mladina, da je vse naglo dosegljivo.

Ko to ugotovljamo, pa moramo priznati, da italijanska mladina še vedno trdno veruje, čeprav se včasih zdi, kakor da noče verjeti, morda zato, ker se noče pokazati prilagodljivo ali pa morda zato, ker se boji, da bi ji od zunaj vsilili preprčanje, ki bi si ga rad s ponosom prostovoljno pridobila s svojim duhom. Ne smemo iz tega delati ločenega vprašanja: Nasprotno mladini moramo povedati, govorci ji jasno in pošteno: bodočnost je vaša, toda morate si jo priboriti! Sicer smo vsi mi več kot prepričani, da je vprašanje italijanske mladine že rešeno, odkar smo videli naše dečke, kako se bore na vseh bojiščih te vojne kot levi. Ko se mladina bori in umira, potem sveruje in ni v njej neresljivih neznank. (Odobranje.)

Od Abesinije do španije, od Marmarke do Egipta, Grčije in Rusije so se ti lepi mladi našega rodu ovenčali s častmi in bleščajočimi krizli v oslepujoči luči slave. To tako danes, kakor večkrat, kakor vedno.

Mladina ne zahteva drugega, kakor da sme biti mladina in to popolnoma mladina, brez kakih omejevanj, razen tistih, ki nam jih nalagajo nujne časovne potrebe te neustaljeni tok časa. Zato zahteva, in to iskreno,

no, to dediščino, od koder lahko zajadra k najplemenitejšim osvajanjem.

Mi imamo le to dolžnost, da mladini pojasnimo in razložimo dolgo in težavno pot, razložimo, da so vse osvoboditve le sad vere, studija, znoja, krvi. In zato zahteva od nas, da ji pomagamo pri tej bistveni pojasnitvi, da bo mogla biti brez vsakega zakrivanja, da bo lahko jutri pripadal kulturi, družbi, domovini. (Burno ploskanje.)

Pojem discipline

Osnova vsega pa je disciplina. Je popolnoma odveč imeti razne predsodke ter ne priznati nujni razvoj družbe. Moderna družba deluje v vedno širših kompleksih, gre vedno hitreje nasproti velikim kolektivom. Človek se vedno bolj izpopolnjuje, izbira, ima vedno večji ugled, zato mora biti včlanjen ter se podrediti nacionalnemu kolektivu, podrediti se višji disciplini. Ni dvoma, da je država največje ter najvišje predstavništvo ta zahteva.

Družbena in kolektivna nujnost življenja ter disciplina, ki iz te nujnosti izvira, nikakor ne uničujejo človeške osebnosti, kakor se tudi vojak, ki koraka z istim nadržnikom ter s istim korakom s tisoči tovariši, ki mu gredo ob strani, zadaj in sprejda, ne čuti omtvčenega.

Mi fašisti moramo gledati na disciplino še pod nekim posebnim vidikom. Nikakor ne moremo govoriti o dveh oblikah discipline: o eni, ki gre od nas do naših podrejenih, ter druge, ki gre od nas do naših nadrejenih. Če bi se to dogajalo čestokrat navzdol, bi prišli do pretravanja, navzgor pa bi se spreminjali v prilžovanje. Ne moremo izvajati nasproti drugim najresnejše službe poveljevanja, če nismo najprej v sebi popolnoma izoblikovali zavesti najbolj izgrajene pokorščine.

Disciplina se ne sme ločiti od tovarštva. Nasprotno, tovarštvo mora disciplino podpirati. Tovarišstvo moramo pojmovati kakor nekako mistično bratstvo, ki se daje neprisiljeno in se tudi neprisiljeno sprejme. To je prijateljstvo, ki izključuje vsako koristolovstvo, ker ima svojo korenino v ideji. V moralnem redu ni nobenega nasprotstva tovarštvu. Samo v antropologiji je neki tak pojem, ki se imenuje kanibalstvo. Zahteva tovarštva pa so: spoštovanje, lojalnost, zvestoba. Treba je ohraniti in to

Ali so buržuji, aristokrati ali proletarci tisti, ki se bore in umirajo v Severni Afriki ali v Rusiji, v trupu podmornice ali v kabini letalskega aparata? Tisti, ki pričakujejo zvesti in prepričani, ni zmage v kakem koncentracijskem ujetniškem taborišču? Ali so matere buržujev ali delavcev ali aristokratov tiste, ki hodijo okrog žalno obložene, ki pa kljub temu nosijo nedvomno in plemenito znamenje žrtve brez primere? Pustimo, tovariši, taka razmišljanja in trudimo se doseči čim popolnejšo enotnost italijanskega naroda.

Nacionalna enotnost in ne sveta zveza

Kaj razumemo pod besedo nacionalna enotnost? Razumemo najpopolnejše edinstvo vseh Italijanov okrog nekaterih osrednjih elementov kakor: rasa, zavest, zavest večnega naroda. Vsak tak element je kakor neki nezamenljivi dar kolektivnega življenja, dalje suverenost države, manenca socialnega vprašanja v fašističnem smislu. Zlasti pa v tem trenutku enotnost in vprašanje vojne, kar vključuje v položaj silne napetosti. Enotnost! Ne »sveta zveza« v starem liberalnem, kratkicnem pojmovanju, nekak kotel, kjer so bile pomešane vse usledine »litičnih strank, ki jih je strah, le preprost strah združeval, ker so se čutili ogrožene in se skušali izogniti grozeči nevarnosti, »etel, ki ni mogel doseči nikake enotnosti, kajti vsaka stranka je vrgla vanj le svoje izvrške in sesedke s tihim sklepom, da obnovi borbo, čim bo nevarnost mimo.

Enotnost pa, o kateri govorimo in ki je že na sijajen način ostvarjena na bojnih poljanah ter v bolestnem krču, ki je iz celega naroda ustvaril eno samo vojsko, je najbolj vroč ogenj in najpopolnejša toplotnica, ki združuje dejanja vseh istih, ki so pripravljali boriti se za domovino do zadnjega diha.

To je torej italijanska enotnost v najvišji meri in zato tudi najbolj fašistična, ne pa ogabna in odbijajoča mešanica, začinjena s farizejskim kesanjem.

Mi bori odklanjamo ogorčeno vsako zvezo in sočustvovanje vsako somišljenstvo, vsako sodelovanje ter vsako osebno in fizično nudenje skupnosti z dobičkarji, z izkoriščevalci, s šakali, ki mislijo, da bi se dali odpreti v železnem oklepu fašizma v tej trdni enotnosti kakšna vrzel, skozi katero bi lahko vdrti ter falsificiranimi dokumenti si pridobili pravico do novega državljanstva ter si zopet osvojili himavsko devilstvo. Toda enotnost moremo doseči ne izven Stranke, temveč v okviru Stranke. Uporabljamo nek stavek Duceja in kličemo: »Vse v fašizmu, nič izven fašizma!«

Treba je stopiti v popolno dejavno stvarnost ter reči: »Vse v stranki, ničesar izven stranke! Stranka si lasti to čast in to dolžnost, da je prva borilčevica v tej vojni. Pod besedo stranka ne razumemo samo številnega članstva, temveč vse narod, ki tudi brez članske izkaznice živi, dela, se bori in umira za isto stvar.

Fašistični narod

Rekel sem, da mislim pri besedi fašisti tudi vse nevlanjene, ki pa imajo iste lastnosti, iste kreposti, iste ideale, kajti v resnici moremo trditi, da je danes ves narod fašističen. Fašističen je v vseh svojih temeljnih ustanovah in področjih: od vojske pa do uradništva, od sodništva do šolstva, od svobodnih poklicev pa do delavcev in kmetov. Če pa je še kje spodaj ali zgoraj kakšna antifašistična iver ali antifašistični poindici, ima to le relativno pomen. Ta odgovor nas le navaja k temu, da si nikar ne delajmo utvar o soglasju, ki itak ni nikoli dosegljivo.

Ljudstvo brez črnih src, ki je odgovorilo na vsak naš poziv z navdušenjem in vzhicem in dostikrat mešalo apno za kamne fašistične zgradbe s svojim znojem in dostikrat s krvjo svojih žil, zasluži popolno priznanje.

predvsem takrat prijateljstvo, kadar nastopijo težke ure. Prijateljstvo je dar, ki ga človek nudi stoječ pokoncu, sprejema pa na kolenu.

Nekdo se je govorilo o »masle, hoteč s tem pomenovati in ločiti delavce in kmete od drugih slojev. Toda Italijani so vsi en narod.

To je popoln in nepomešljiv etni kompleks. Če se potem hoče dati besedi gospodarski značaj, moramo pripomniti, da je tako zvanih »ventisettistov« cela legija, in ti zaslužijo posebno omembo. Delavci, rokodelci, meščani, plemiči so bili po modernem in fašističnem pojmovanju socialni le začasno, medtem ko je človečnost sama del večnosti, in ta človečnost podzavestno včasih obupno teži k višjemu napredku, tako v socialno gospodarskem, kakor tudi v političnem, kulturnem in ukazovalnem področju.

Nizke demagoške spekulacije

Srednji sloji so potem še na poseben način nekako zvezno tkivo, medtem ko je delavska množica velika rezerva individualnih moči. Treba je torej le začeti s protimeščanskim hujšakstvom, da se ustvari zmeda ter poudari tendenca demagoških spekulacij. To je podobno nekdanjemu nastopu francoske aristokracije, ki je dajalo potuho sansciotom ter zato pustila glavo na giljotini, podobno tudi advokatom, bogatim profesorjem ter že bogatejšim meščanom pokojnih italijanskih socialističnih strank.

Nekdo, ki se na to pač razume, je takole definiral meščana: »Meščan je bogatin, ki je tudi lahko lopov.« Torej mora biti tudi bogatin, ki ni lopov, kakor moremo najti tudi reveža, ki je podlež.

Bedno bitje, ki ga mi poimenujemo z besedo »meščan«, je ciničen, brezobziren, računarski in strahopeten človek, ki ne pripada nobenemu socialnemu sloju, obenem je pa lahko član vseh. Te distinkcije, ki bi jih že mogli premagati v letu strelskih jarkov 1915 in ki jih je potepal pohod akejskih oddelkov, so danes naravnost zločinski, ko ves italijanski narod daje tako veličastne dokaze. (Dobro, ploskanje.)

Danes ne moremo in ne smemo reči: »Stranka je samo fašistična, ampak moramo reči: »Stranka je tudi dediščina italijanskega ljudstva. Samo, če smo v službi naroda, torej ne nadrejeni, ali, kar je še slabše, odtrgani od tujeni od njega, samo če se nam za našim najbolj živim čustvom pomeči razumeti, izvesti stvarno resničnost, nene napravičene in globoke težnje, bomo resnični fašisti, to se pravi — tvorci zgodovine. V nasprotjem primeru pa bomo le preprosti uradniki in navadni zgodovinsci.

Odtod torej nova Ducejeva zapoved: »Biti z ljudstvom«, sredi njega. Toda, biti z njim odprtega srca, visokega čela, svesti si ne le tega, kar moramo storiti, marveč tega, kar smo v preteklosti storili. Povedati hočemo sami sebi, kaj je bilo storjenega, da bomo vedeli ceniti žrtve tistih, ki so padli v začetku velikega obnovenega dela in da bomo na njihovih zgledih znali razbrati in opravčiti v svoji vesti pravice, ki jih zahtevamo, da, poleg nas, tudi vsakdo od drugih v celoti izpolni svojo dolžnost.

Stranka nima navade predlagati nikakih računov, zahteva pa, da sloji in stanovi brez razločka vmejo narodu to, kar so dobili od vlade v imenu naroda. Bodimo z ljudstvom, ne da bi se ponižali do najnižjih plasti ali da bi se naslonili na sredino ali da bi bili klečaplazni do najvišjih: pač pa moramo dvigniti vsi našo raven na čisto misel, čiste namene, delo in ognjevito voljo.

Stranka mora biti skupen imenovalec, po katerem se morajo razpoznavati vsi Italijani, tako glede ponosne preteklosti kako tudi glede neukročene gotovitosti jutrišnjega dne: skupen temelj, na katerem bomo branili skupne pridobitve, in si bomo zgradili skupno srečo. (Odobranje.)

Ali res mislite, da ljudstvo zahteva od nas samo podporo in zaščito? Da, od nas bo zahtevalo tudi to in naša prava dolžnost je, dati mu to v najpopolnejši obliki. Toda ne zahteva od nas zgolj tega; kajti v tem primeru bi ljudstvo zgubilo svojo zgodovinsko poslanstvo.

Ako bi svoje delo omejili zgolj na to, bi pomenilo, da smo padli nizko in sami zanikali pravi smisel svojega poslanstva. Če bi morali ljudstvu samo pomagati, bi ga omtvčili in bi gledali nanj le s stališča potreb.

Kaj zahteva ljudstvo

Ljudstvo zahteva in želi zlasti danes, da mu poveljujemo odločno in s silo, ki jo spremlja pravičnost. (Zivahno odobranje.)

To je resnica: ljudstvo žela po poveljstvu in nam nalaga to strašno dolžnost. Če je res, da je oblast ognjeni kriz, potem Stranka v imenu vlade prevzema vso to pezo odgovornosti za poveljevanje in pravi svojemu voditelju: »Ti, ki veš in moreš, ti, ki poznaš cilje in sredstva, ti, ki imaš v svojem srcu srce vsega tvojega naroda, ti, ki držiš v svojih prstih usodo naroda, povelj nam! Iz tvojega povelja bomo prikočili našo obleko in jo dali ljudstvu, da tudi oni stori v pokorščini za svojo najvišjo krepost in za motiv svoje zmage. (Najzibavnejše odobranje.)

Kaj pa bomo v povračilo za to odgovornost mi zahtevali od ljudstva? Samo eno: naj še naprej veruje v zmago, naj pride kar hoče. Toda samo verovati ni dovolj. Zahtevamo, da vsi delajo z nečrpnjo verno, rekli bi skoro, z besom, da ne bo verra samo prazno in nedoločeno stremenje, marveč stvarna volja, zahtevamo, da vsi sprejmejo najstrožjo disciplino. Vsako nedisciplinirano misel, ne rečem nedisciplinirano dejanje, na katerem koli področju bomo sodili in kaznovali kot žalitev Domovine.

Slepo verovati v zmago do absurdnosti; in četudi bi ves svet moral iti v razvaline, še in vedno verovati. (Odobranje.)

V ta namen je nujno potrebno izogibati se kakršnemu koli zapravljivanju sil in osredotočiti vse sile k istemu cilju. Poleg tega tudi zahtevamo, da vsi brez razlike oblečemo eno samo obleko, da se vsi držimo enega samega vojnega pravila: vsi moramo enako misliti, enako jesti, enako se oblačiti, enako delati.

(Dlje na 3. strani)

Poročilo Eksc. Scorze

(Nadaljevanje z 2. strani)

Ko se milijoni vojakov junaško bijejo, tako da se jim čudimo mi sami in ves svet, nikomur ne more biti dovoljen življenjski takšen življenjski kakršno je življenjski pred vojno, preživljati dneve v posurovelj sebičnosti, ki se je dušilo v neumnem veseljenju brez možatih čednosti in duhovne luči.

Potreba sodelovanja

Medtem, ko 46 milijonov Italijanov živi tako, da si meri kruh za teštev gladi in čevlji in obleke kakor zahteva delo, ne sme biti dovoljen nikomur da bi se redil ob njem in ob paragrafi zakona: eni spekulirajo s svojimi nekontroliranimi zalozami drugi mečejo prelasko zaslužni denar v nenastna žrela črne borce. (Najživahnejše odobravanje.) Proti obilnim bomo nastopili neumljenim (dobro, bravo).

Pečistili in pobrali bomo v zaboj za smeti vse lenuhe in postopake, bolj ali manj položene vampirje, bolj ali manj skrivne predajalce ki se kopčijo po cestah, ovirajo delo in žalijo častne že zgolj s svojo navzočnostjo.

Dal jim bomo gotovo nezasuženo čast, poslali jih tamo v vojsko in delavke legije. Tega ne bomo storili samo iz vojaških namenov, ali za narodno izboljšanje, ampak predvsem za človeško izboljšanje, ker jim bomo nudili možnost, da si končno pridobijo časten življenjski cilj in vsaj malo časti.

Pa tudi sodelovanje zahtevamo od naraja. Zahtevamo ga zlasti od neobčutljivcev, boječnikov, od družin padlih. Zahtevamo od uradništva, ki je najpogostejše v stiku z ljudstvom, od vseh, ki upravljajo svoje poklice in veljajo vsak v svojem krogu za najboljšo aristokracijo, kakor od najčistnejših in zvestih delavcev, in končno od duhovnikov, ki imajo skrb za duše in ki najbolj od vseh vedo, kaj pomeni sedanja vojna za cilje katolištva.

Zahtevamo, da vsi vredni Italijani kar najodločneje za najčistnejšim umevanjem pomagajo razčistiti gnezdecu godrnjanja in dvoma, ki ga na tem ali onem področju, v tem ali onem središču države ustvarja sovražna propaganda ali človeška slabost. Ti časi so trdi in vsak mora v vsakem oziru storiti svojo dolžnost. In to sodelovanje zahtevamo tudi iz nekega posebnega vzroka, zahtevamo ga, da bi bili do skrajnosti omejeni v primeri trmastega odpora. Ničče naj se ne čudi, če bo na sovražnika padel neupogljivi meč fašistovske pravice.

Kdo bo dobil vojno

Na dnu vsakega dela Stranke je en sam kategorični imperativ: zmagati v vojni. Za zmago je potrebno, da je del bojišča, ki ji je zaupan, spremljen v monolitni blok, od katerega se bo zlomil vsak sovražni napad in na katerega bodo vsi sovražni napadi obrnjeni. Oborožene sile, katerim je zaupan drugi odsek.

Ta vojna ni vojna hitrosti, ampak vojna odpora. Tako se po stanju stvari in po treh letih zagrnjenosti in krvavega odpora postavlja vprašanje: kdo bo dobil vojno? (Glasovi: Mi! Mi!) Vojno bo dobil ne tisti narod, ki bo zmagal v zadnji bitki na bojišču, marveč oni narod, ki bo znal strniti svoje živce v nepredirni diamant, ki si bo prihranil dlje, da bo vztrajal eno uro več, ki bo znal tako zmanjšati svoje lastne zahteve in potrebe, da bo prihranil, če-

tudi bo manj založen, en hlebec kruha več za svoje vojake.

Toda dovoljen je tudi, da si postavimo še neko drugo vprašanje: kdo bo dobil mir? Mir bo dobil, in bo torej dal svoje lice novemu redu ter bo vladal glede omike tisti narod, ki bo za mizo pri mirovnih pogajanjih bolj strjen, bolj urejen, bolj discipliniran (Zivahno odobravanje).

Predvsem pa tisti narod, ki bo imel svojo izvirno politično misel, ki bo postala v teku let največje premoženje vsakomur in vseh, skratka zmagal bo tisti narod, ki bo razpolagal z vsemi svojimi organizatornimi silami, z vsem svojim moralnim bogastvom in z osrednjo politično idejo, okrog katere naj se organizira in obnovi življenje, ki ga je vojna spreobrnila.

Odločna izjava

Ni dvoma, da ima italijansko ljudstvo vsa štečila in vse lastnosti, da lahko premaga in zmaga to vrhovno nogo. Naše ljudstvo ima med mnogimi drugimi svojimi življenjskimi lastnostmi zlasti tri stvari, ki predvsem predstavljajo jamstvo za njegovo večnost, bodisi v stoletjih priznanja, bodisi v živost, bodisi v moč, bodisi v krepkost, ki se kaže zdaj in večje svojega.

Nač v bodočnost. Vojno in mir bo dobil fašistični narod, ki veruje v katoliško vero, fašistični narod, ki v svoji Savojski dinastiji priznava simbol trajnosti svoje slave, fašistični narod, ki se pokorava, veruje in prisega Ducejevemu geniju (Vsi se dvignejo in vzklíkajo: Savoia! Duce!).

Končal sem, kakor ste videli, nisem govoril ne o imperiju, in ne o vdanosti stvari in Duceju. Nisem govoril o imperiju, ker čuti prav tako kakor jaz, da imperij ni samo ozemeljska ostvarenje, ne upravnega organizacija, Imperij je zlasti in v bistvu misel, ki je prevzela duh naroda in ga vodi k najvišjim vrhovom, ta misel, ki prevladuje v naših srcih posebno zdaj, ko ozemeljski imperij predstavlja majhen kos zemlje, na katerem se naši hrabri vojščaki junaško bore skupno z nemškimi tovariši. (Vsi vstanejo in dolgo vzklíkajo.)

Vdanost Duceju je nekaj, o čemer, da ne rečem, da ne more biti nobenega razpravljanja, ampak tudi ne nikakršnega razglabljanja: ker to je izven človeškega vrednotenja in ker to pripada mistiki naše vere. (Dobro! Vzklíkanje.)

TOVARIŠI!

Preden končam, žutim potrebo, da v imenu vseh Črnih srac, tistih, ki so padle na bojiščih ali tistih, ki se še bojujejo, in vseh drugih, ki koprnijo po boju, ki zvesto opravljajo svoje civilne dolžnosti, podam tole trdno, preprosto, nepreklicno izjavo:

Naj se zgodi karkoli, v kateremkoli času, na kateremkoli mestu, mi se bomo borili odločno, srčno in če bo treba tudi z besom do zmage. Če bomo morali pasti, prisegamo, da bomo padli lepo, dostojanstveno, častno, da bodo tisti, ki pridejo za nami, lahko živeli dostojanstveno in častno.

zrasli v toplih gredah. Dolgo je vladala suša, ko smo želeli prav takšnega dežja, kakršnega bo zdaj najbrž kmalu mnogo preveč. Ko bi marca in aprila od časa do časa napojili zemljo takšen pomladni dež, bi bilo pridelovanje povrtnine še mnogo bolj pospešeno.

Sicer je pa zdaj na zelenjadem trgu nekaterih domačih pridelkov, zelenjave, toliko, da se je več skoraj ne moremo žet. Gospodnje zdaj že lahko izbirajo in se jim ni treba več tako gnesti okrog posameznih prodajalk. Zdaj pa ni tudi več blaga, temveč prihaja tudi več prodajalk. Tudi ob slabem vremenu je trg precej dobro založen. Tako trg dobiva lice, kakršnega je imel večasi, ko smo bili tudi bolj vajeni dežja, ki nas ni motil nikjer, tudi ne na trgu.

Danes so prodajalke domače zelenjave zavzele celo precej prostora na drugi polovici trga, kjer je bilo doslej prazno. Lahko bi govorili celo o poplavi domače zelenjave. Nenačudno mnogo je berivke, ki je, kakor kaže, kljub vsej vnemi za vitaminsko hrano ne bomo mogli vse jesti. Prav tako ne more zdaj nihče tožiti o pomanjkanju špinace. Manj je

pa še mehke glavne salate, ki sicer ni več novost, a doslej je res še ni moglo več zrasti. Zdelo se je, da je bilo danes največje povpraševanje po tej salati. Med domačimi pridelki tudi ni mogoče prezreti redkev, rdeče in bele, saj je teh poslastic, ki lahko celo dobro nadomestujejo sadje, toliko, da je tu in tam trg zaradi njih vprav pisan.

Samo po sebi se razume, da je zdaj trg izredno dobro založen s sadikami. Nekateri ne tožijo nad deževnim vremenom, pravijo celo, da je sedanje vreme kakor naročeno, najprimernejše za saditev paradižnikov, kumar, zelja, ohrovtu itd. Tudi pridelovalci sadik se veselo sedanjega vremena, ker gredo sadike tembolj v denar. Najbolj so danes ljudje posagali po paradižnikih in sadikah, ki so bile na prodaj po 50 cent, do 1 lito.

Branjevcu so bili danes bolj založeni s citrusi in oranžami kakor z drugim uvoženim blagom. Uvožena zelenjava in druga povrtnina zdaj ne gre več tako v denar, ker je čedalje več domačih pridelkov, da bi se kazalo branjevcem boljše zalagati z njo. Pač pa bi lahko prodali mnogo graba, kakor se je izkazalo nedavno ob prvi pošiljki.

Umetniški uspeh prof. Bizjakove

in prof. Hrašovčeve

Odlično sta izvajali slikovit dvoklavirski koncertni spored

Ljubljana, 8. maja.

Kakor na vseh svojih dosedanjih dvoklavirskih koncertih, tako sta naši odlični umetnici, preizkušeni pianisti prof. Maria Bizjakova in prof. Silva Hrašovčeva tudi ob sročni interpretaciji petih dvoklavirskih skladb pokazali ter poglobljali svoj zdravi smisel za lepo, učinkovito soigro. Izvajali sta slovnostno ritmično, izrazno različno zasnovane skladbe: celoten spored je bil na dostojni umetniški višini.

Najprej sta ubrano interpretirali vedro M. Clementijeva »Sonato B-dur«. Sledilo so M. Terengijeva slikovito, živo nazivane »Variacije na Schumannov temo«, ki se je ob njih potrdila mojstrska podajalna sposobnost obeh k virtuosnosti težkih pianistik. Izvirno podarjene, značajne Variacije so bile na visku njunega sročnega močnega uspeha. Ob njih sta lahko učinkovito razvili vse svoje interpretacijske vrline. Izvedba G. Piccolijeva »Burleske« je bila v skladu z bistvom skladbe, ki je označeno že v njenem naslovu. Po F. Chopinovem čustvenem »Preludiju« se je občinstvo razželelo ob J. Pfeiferjevi ognjeviti, razigrani »Tarentelli«, ki je učinkovito zaključila dobro pretehtani, spretno razvršeni koncertni spored. Obe priznani umetnici sta usmerili svojo

skupno klavirsko igro k preudarjeno uveljavljeni obojestranski prilagoditvi ter podreditvi, vendar tako da niso individualni poudarki povsem zabrisani ter da se lahko zajamejo svetle umetniške poteze vsake od obeh pianistik. Obe sta bistveno pravilno domeli posamezne skladbe. Sročni koncert nasa je prejel od njunem stalnem napreduju v interpretacijskem, izraznem in tehnično oblikovnem pogledu. Njun zvok je v soigri plastično barvit; žal nista oba klavirja kakovostno enakovredna. Bizjakova je močnejša v doživljanju ter poglavitni, v lirskih in dramatičnih poudarkih, Hrašovčeva pa je sijajna obvladalka živega tehničnega prijetja, oblikovalka jasno, polno zvnenih tuncv.

Kakor se nikoli ob njunejm nastopu, tako ni bilo glasbeno občinstvo razočarano tudi na smelnem dvoklavirskem koncertnem večeru. Ustregli sta v polni meri njegovemu pričakovanju in sta bili po vsaki skladbi deležni toplega, iskrenega priznanja hvalnih poslušalcev, ki so napolnili malo filharmonično dvorano. Ob sklepu sta se še z lepim dodatkom oddolžili njihovi pozornosti. Bil je resnično prijeten večer, ki nam je odkril nove glasbeno estetične vrednote in lepote.

Mladinske sportne igre za šolsko leto 1942-43

Mediški turnir v odbojki je zaključen in izbrani prvaki v vseh štirih skupinah

Ljubljana, 8. maja.

Na zadnjem, 9. dnevu medšolskega turnirja v odbojki v okviru mladinskih sportnih iger, ki je bil 30. aprila, so bile odigrane samo tri tekme. V skupini A (moški) je I. moška realna gimnazija premagala srednjo tehnično šolo 10:5,10:2, v skupini B (moški) je I. moška realna gimnazija premagala II. moško realno gimnazijo 10:6,10:6, v skupini D (ženske) pa je I. ženska realna gimnazija premagala klasično gimnazijo 11:9,10:6.

Turnir je bil tako zaključen. Končna ocena je naslednja:

Skupina A (moški):	
1. II. moška realna gimnazija	300 točk.
2. Srednja tehnična šola	270 točk.
3. I. moška realna gimnazija	225 točk.
4. Klasična gimnazija	225 točk.
5. Učiteljske	150 točk.
6. III. moška realna gimnazija	150 točk.
7. IV. moška realna gimnazija	150 točk.
8. Trgovska akademija	90 točk.
Skupina B (moški):	
1. I. moška realna gimnazija	300 točk.
2. II. moška realna gimnazija	270 točk.
3. IV. moška realna gimnazija	240 točk.
4. I. mešana meščanska šola	195 točk.
5. Klasična gimnazija	195 točk.
6. III. moška realna gimnazija	150 točk.
7. II. moška meščanska šola	120 točk.
8. II. mešana meščanska šola	90 točk.
9. II. mešana meščanska šola	60 točk.
10. I. moška meščanska šola	30 točk.
Skupina C (ženske):	
1. Dvoletna trgovska šola	300 točk.
2. Učiteljske	270 točk.
3. I. ženska realna gimnazija	240 točk.
4. Trgovska akademija	210 točk.
5. II. ženska realna gimnazija	180 točk.
6. Obrtna šola	150 točk.
Skupina D (ženske):	
1. I. ženska realna gimnazija	300 točk.
2. Klasična gimnazija	270 točk.
3. I. mešana meščanska šola	240 točk.
4. II. ženska realna gimnazija	210 točk.
5. I. ženska meščanska šola	180 točk.
6. II. ženska meščanska šola	135 točk.
7. II. mešana meščanska šola	135 točk.
8. III. mešana meščanska šola	90 točk.

Prvenstvo »Mladinskih iger« v odbojki za šolsko leto 1942-1943 so si priborili na podlagi gornjih izidov naslednja moštva:

Skupina A (moški) II. moška real. gim. Skupina B (moški) I. moška realna gim. Skupina C (ženske) Dvoletna trgov. šola. Skupina D (ženske) I. ženska realna gim.

Spored jutrišnjih nogometnih tekem

Jutrišnji spored sportnih prireditelj je enolično si kakor je bil prejano medeljo. Nastopili bodo samo nogometaši. Za prijetel e nogometa pa bo dovolj priloznosti za najraznovrstnejše užitke od jutra do večera: napovedanih je kar 5 tekem. Vse bodo na Hermesovem stadionu, ki je sedaj že nekaj nedelj zopet priljubljeno zbirališče sportnega občinstva. Moštva se bodo razvrstila takole:

— ob 9. uri: prijateljska tekma Hermes rez. — Vič rez. — ob 10.30: prijateljska tekma Hermes — Vič.

— ob 14.: drugorazredna prvenstvena tekma Zabaj-Karotán. — ob 15.30: dohodredna tekma nogometnih sodnikov in odbornikov nogometnih klubov. — ob 17.: prvorazredna tekma Dop. Tobacne tovarne — Mars.

Dopoldanski spored je namenjen predvsem treningu Hermeszanov, ki so sedaj začeli zopet redno delati in se temeljito pripravljajo, da čim prej prebrojijo krizo, ki je izbruhnila ob prvi prvenstveni tekmi. Za simpatizirje obeh moštev hosta obe tekmi zanimivo in gotovo sta bo nekaj zvestih, ki

Praznovanje Dneva Vojske in Imperija

V nedeljo, 9. majnaka slovesno praznujemo Dan Vojske in Imperija ter bodo zato okrašena poslopja vseh državnih uradov z zastavami, prav tako je pa župan, general Leon Rupnik, ukazal, da morajo biti vsa mestna poslopja okrašena z zastavami. Ljubljansko prebivalstvo naj brez izjeme posnema državne oblasti in urade, mestno občino in cerkve z okrašt-vijo vseh domov z zastavami. Zastave naj vse sarno od sončnega vzhoda do sončnega zahoda.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Sobota, 8. maja: Priказan Mil-haela.

Jutri: Nedelja, 9. maja: Gregor Nacijan-ski.

OANASNE PRIREDITVE

Kino Matica: Harlem in Zelenza krona.

Kino Sloga: Nepopolna ljubezen.

Kino Union: Sedem let sreče.

Kino Moste: Vesela priklizen in Federa.

Ortovirte razstave del slikarja Edo Der-žaja ob 16. v Obersnelovi galeriji.

Vodstvo po Vavpotičevi razstavi ob 17. v Jaskopčevem paviljonu. Vodi prof. Saša Sen-tel.

PIREDITVE V NEDELJO

Kinematografi nesprenemljeno.

Vodstvo po Vavpotičevi razstavi ob 11. lepoldne. Vodi dr. F. Sijaneec.

DEZURNE LEKARNE

Danes in jutri: Mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9; Rámor, Miklošičeva cesta 20; Mur-mayer, Sv. Petra cesta 78.

Nedeljsko dežurno zdravniško službo bo opravljala od sobote ob 20. do ponedeljka do 8. zjutraj mestni višji zdravnik dr. Fran Ciber, Štefanova 7/I.

Spodnja štajerska

— Rojstva, poroke in novi grobovi. V

drugi polovici aprila je bilo v Mariboru rojenih 88 otrok, od teh 49 dečkov in 39 deklic. Novih grobov je bilo 64 in sicer je umrla 33 moških in 31 žensk. Poročilo se je 39 parov. V Celju so se poročili Anton Zagar z Ano Jan ter Alojz Janežič z Mar-jijo Repar, vsi z Celja in Rudolf Duda iz Dunavitz pri Leobnu s Františko Borin iz Celja. Umrli so Roza Toplak roj. Lipič-nik, Terezija Nerat roj. Reich, Hans Ble-menschitz, Anton Golob, Marija Planin-šek, Ana Gajšek, Alojzij Vodnik in Burghardt Gräter, vsi iz Celja, dalje Karolina Guček iz Javornika pri Laškem, Zofija Grahor roj. Menninghaus iz St. Pavla pri Prebodu, Marija Amon roj. Steble iz Lamberga pri Novi Cerkvi in Alojz Gou-louh iz okolice Laškega.

Življenje in umiranje. V Ptuju so se poročili Janez Kodala z Iiso Onnebring, obo iz Ptuja, Ignac Bolzar s Františko Golob, obo iz Brstja, Maksimilijan Kir-bisch z Angelo Ogrizek, obo iz Zgor. Hajdine ter Franc Benkovič iz Ptuja z Marijo Vrtič iz Maribora. V Slov. Bistrici je bilo v aprilu rojenih 13 otrok, novih grobov je bilo pa 6.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik šte. 9, ki velja po na-redbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino Ljubljansko naslednje ce-ne na drobno (z vštetu trošarin):

1. Kruh iz enotne moke v kosih do 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire; testenine iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna pšenična moka 2.70 lire; enotna koruzna moka 2.20 lire; riž navadni 2.70 lire; fižol 6 lir za kg.
2. Jedilno olje (olivno) 14.70 lire za liter; surovo maslo 28.40 lire za kg; slanina so-ljena 19 lir za kg; mast 17 lir za kg.
3. Kis, 4% vinski 6.35 lire za liter.
4. Mleko 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v dozah po 880 g 15.90 lire za dozo, v dozah po 385 g 7.55 lire za dozo.
5. Sladkor: sladkorna sipa 8.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.
6. Mehka drva, razžagana, franko skla-dišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za sto; mehki roblanci (žamanje), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lir za sto; trda razžagana drva 40 lir za sto; enotno mlto, ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

Pekol poljskih oficirjev

v boljševiškem ujetništvu

je drugi dokaz za nehumanost sovražnikovega bajevanja

Kaj se je zgodilo z drugimi ujetniki

Katinska afera z vsemi svojimi medna-rodnimi posledicami je danes znana po vsem svetu, čeprav so jo skušali tisti, ki jih je boleče udarila, skrbno zabrisati. Nemaške vojaške oblasti so po natančni preiskavi ki niti do danes še ni dokončno zaključena, ugotovila, da je bilo februarja in marca v Katinu blizu Smolenska pobitih nad 10.000 poljskih oficirjev. Bil je to skoro ves poljski oficirski zbor, ki je prišel v ujetništvo Sovjetov po polomu Poljske 1. 1939. Vsi oficirji so bili ustreljeni s strel v tilnik. Preko njihovih grobov so nato boljševiški podivjanci zasadih borovce, da bi tako pred kulturnim svetom zakrili svoje barbarsko dejanje.

Dovolj je znano, kakšne mednarodne posledice je imelo to odkritje. Poljska vlad-a in Londonu ni mogla molče preko po-kola tisočev njenih bivših podanikov. Ko ni dobila pri sovjetski vladi zadostnih po-jasnih, je prosila Mednarodni Rdeči križ v Zenevi, da pošlje v Katin svoje odposlan-ce. Ti naj bi ugotovili, ali in v kolikšni meri so resnična stahovita poročila. Ta pobuda poljske vlade je dregnila v sršne-nie gnezdo. Sovjetska vlada je uvidela, da bi posredovanje Mednarodnega Rdeč-ega križa lahko imelo dalekosežne nepri-jetne posledice zanj pri zaveznikih. Zato je brž prešla v napad in prekinila diplo-matske stike s poljsko vlado. Nenadna ta-vna razpoka med »zavezniki« je razgalila, kako malo skupnosti je med anglosakšimi in sovjetskimi načrti in kakšno usodo pri-pravljajo te velesile evropskim malim na-rodrom. Prelom je deloval mučno tako v

Londonu kakor v Washingtonu in sprože-ne so bile takoj vse sile, da bi se spor med Poljaki in Sovjeti spravil čim prej s sveta. Poljakom je bilo jasno povedano, da se morajo ukloniti in da morajo prepustiti svoje vojake v Sovjetski Rusiji na milost in nemilost rdečim oblastnikom v Moskvi.

V zvezi z nedavnim barbarskim bombar-diranjem južnoitalijanskih mest, ko so ameriški letalci brez sramu naperili svoje strojnice proti otrokom in ženam in ko so raztrosili eksplozivna sredstva v obliki nalivnih peres, za katere je bilo že v na-prej jasno, da jih bodo pobrali predvsem otroci, je tudi katinska afera značilna za sovražnikove nečloveške načine vojskova-nja. Usoda mnogih ujetnikov in Sovjetski Rusiji je ostala negotova. Mednarodni Rde-či križ kljub vsem svojim prizadevanjem in vnetemu poizvedovanju in povpraševa-nju ni dobil odgovora. Tudi vsi poskusi od strani tretjih, da bi se vsaj nekoliko po-jasnila usoda ujetnikov, je ostala brez-uspešna. Danes ni nič znano, kaj se je zgodilo, oziroma kaj se dogaja s tisočic ujetniki, ki so v Rusiji.

Odkritje v Katinu, ki je pretreslo vse kulturne narode, daje slutiti, da se za tem močkom krijejo še mnoge druge doslej ne-odkrite tragedije ujetnikov, ki jih je do-lelela usoda, da so padli v roke neumljenemu sovražniku. Tako se vedno bolj kaže, da je sovražnik izgubil ves smisel za humano bojevanje in da se poslužuje tudi najbolj zavržnih sredstev čeprav so ljudje v njegovi oblasti brez moči in brez obrambe.

Kaj nam nudi živilski trg maja

Če vreme ne bo preveč deževno in hladno, bodo kmalu naprodaj mnogi domači pridelki

Ljubljana, 8. maja.

Takšno vreme, s kakršnim nas je zadnje dni osrečilo nebo, je baje najprimernejše za rast gob. Tako vsaj mislijo še vedno ljudje: topel dež mora politi zemljo, v presledkih pa posijati vroče sonce, tako da se zemlja vprav pari ter se kad: sopara od nje. V resnici so gobarji že začeli obiskovati svoja torišča, da ugotove, ali se bo kmalu začela njihova letna. Toda na žil-vskem trgu še dolgo ne bomo mogli pričakovati gob. Zato nas predvsem zanima, kar pridelujejo — in s kakšnim uspehom — naši zelenjadarji in ali jim sedanje vreme ustreza. Vprašujemo se tudi, kaj nam lahko nudi živilski trg maja, če poj-de vse na srečo, ko je založen po večini z domačimi pridelki.

Lani so bili naprodaj zelo zgodaj neka-teri pridelki, ki so zrasli v toplih gredah. Po več tednov prej so bile naprodaj ku-mare, ko so na prostem šele začenjale

cveteti. Toda vsega ni mogoče pridelati v toplih gredah in rastlinjaki. Grah lahko zraste le na prostem, pa tudi fižol se ne ovja po prekrijah in zaprti gredi. Kljub temu ima pridelovanje povrtnine v toplih gredah zlasti pri nas velik pomen. Zadržna leta se je to pospešeno pridelovanje še raz-širilo. Nekateri domači pridelki niso več niti prihajali mnogo pozneje na trg kakor uvoženi iz toplih krajev.

Tekmovanje naših zelenjadaric iz Tr-novega in Krakovega, katere bo pripelja-la prva na trg zgodnje pridelke, se ne zač-ne šele maja, temveč že marca. Maja se niti ne smemo več čuditi nekaterim pri-delkom, ki jih »navadni« pridelovalci la-hko pridelajo šele kdaj v drugi polovici junija. Doslej pa na trgu seveda še ni mo-glo biti napredaj kakšnih posebnih novo-sti. Vrtovi so res že dolgo obdelani: a do-slej so bili napredaj predvsem pridelki, ki smo jih pričakovali med zimske ali ki so

HARLEM

Una storia emozionante e sorprendente: HARLEM. Un'atmosfera elettrizzante che culmina nel delirio di un combattimento di pugilato al Madison Square Garden: HARLEM. L'America com'è, senza polemica, senza ipocrisie, nella sua realtà fascinatrice e crudele, appariscente e barbarica: HARLEM. Il cuore italiano contro il cinismo e il furore criminale d'un mondo avido e corrotto: HARLEM. Un film CINES. Un grande film, coi più grandi attori e coi più grandi mezzi.

Osvlado Valenti in Mino Doro v sceni filma »Harlem«, produkcija Cines. — Izključno zastopstvo E. N. I. C.

In programmazione al Cine Matica
Na programu v kinu Matica

DNEVNE VESTI

— Italijansko-slovaški gospodarski odnos. Gospodarsko finančni dopolnilni vestnik agencije »Agit« poroča: Italijansko slovaški trgovinski in gospodarski odnos naj bi se v zadnjih letih znatno izboljšal v okviru sporazumov, sklenjenih med obema državama. Za Nemčijo zavzema Italija prvo mesto v gospodarski izmenjavi s Slovaško, ki je tudi lani; znatno narasla v primeri z l. 1941. Tako je narasla v l. 1942 slovaški izvoz na 3300 milijonov kron napram 3182 milijonom v letu 1941. Tudi vrednost uvoženega blaga je narasla od 3900 milij. kron, dočim je znašala vrednost tega blaga v letu 1941. kron 3491. Zanimivo je, da gre 70% vse slovaške zunanje trgovine v Nemčijo ter Češkoslovaški protektorat. Od ostalih držav je na prvem mestu Italija s 7,7%, nakar sledita Ogrska s 5,5% ter Svica s 4,2%.

— Novi vodovodi v osrednji Italiji. Med novimi vodovodi, ki bodo urejeni, omenja agencija »Agit« zadržni vodovod v Fior, ki je na razpolago 17 občinam ter številnim drugim poljedelskim središčem pokrajine Grosseto, nadalje zadržni vodovod v Dogaletti, ki služi preskrbi z vodo sedmim občinam rimskih Castellor ter zadržni vodovod v Capofiumo za občine Frosinone, Rieti in Boville.

— Napredek italijanske premožnosti proizvodnje. V smislu poročila gospodarsko-finančnega dopolnilnega vestnika agencije »Agit«, napreduje proizvodnja premožnosti navzlic vojnim časom zelo zadovoljivo. Tudi se povečuje potrošnja tistega premožnosti, ki se je zdel manj porabjen za porabo. V splošnem se lahko označi proizvodnja premožnosti za zadovoljivo in tudi ritem pridobivanja premožnosti je v skladu z državnimi potrebami.

— Poglobljeno sodelovanje med poljedelskimi organi ter učitelstvom. Agencija »Agit« poroča: V smislu navodil ministrstva za nacionalno vzgojo ter poljedelstvo in gozdozvoje pristojnim podrejenim organom je bila sprovedena hvaljevredna pobuda glede poglobljenega sodelovanja med poljedelskimi organi in osnovno šolskim učitelstvom. To sodelovanje se že zelo zadovoljivo razvija med šolskimi nadzorniki ter pokrajinskimi poljedelskimi inšpektorati. Namen tega sodelovanja je vtisniti večji poudarek kmetijskemu pouku in poljedelstvu v osnovnem šolstvu, da se vcepi v mladi generaciji čim globlja vzgoja za pravilno vrednotenje poljedelstva, kar bo prineslo tudi praktično korist poljedelstvu. Predmet sodelovanja so predvsem sledeče zadeve: Poučni tečajji o kmetijstvu, namenjeni učitelstvu. Ti tečajji naj bi bili dveletni teoretični, pa tudi praktični z botaničnimi ter agronomskimi vajami. Določiti je treba posebno zemljišča za poljedelske vežbe za gojenice ter gojenke tistih šol, kjer ni šolskega polja. Potrebni so pogosti obiski osebja agrarnih inšpektoratov na šolskih poljih ter redna tehnična pomoč in pameten izbor sadik, ki jim je treba dati prednost, ter semen in sredstev za obdelovanje. Pogosta organizacija ogledov na kraju vzornih posestev, zbirališč poljskih pridelkov, zadržnih mlekar, poizkusnih polj i. t. d. Za učitelje pa je potrebna ureditev primerne poljedelske strokovne knjižnice.

— Ogri organizirali v Rimu koncert v prid vojnim ranjenim. Ogrska kolonija v Rimu je organizirala v gledališču Quirino koncert za italijanske vojne ranjence ter pohauljence. Tej manifestaciji so prisostvovali Veliki mojster malteskega reda princ

Chigi, ogrski opolnomočeni minister Marassy ter ogrski poslaniki svetnik Kovac, ki je v svojem govoru očrtal pomen zgodovinske zveze med Italijo in Ogrsko. Pri koncertu so sodelovali odlični umetniki, med njimi mezzosopranistka Ebe Stignani, baritonist Tito Gobbi ter pianist Ernest Daniel, razen tega tudi prva plesalka rimske Kr. opere Atilija Radice in koreograf Avrelj Millos.

— Zaključek bolognskih slovesnosti. V Bologni so bile zaključene slovesnosti za prenos relikvij sv. Dominika iz dosedanjega grobnice v provizorijem, zapечатem grobu, ki je urejen v podu glavne samostanske dvorane. Tem sklepnim prenosnim slovesnostim so prisostvovali med drugim: glavni dominikanski mojster o. Gillet, španski poslanik v Vatikanu kot poseben odposlanec generala Franca, zastopniki španske falange ter predstavniki fašistične vlade, stranke in bolognskih oblastev.

— Orjaška morska krava zajeta v Tirsenskem morju. Med ribiči okolice Bocca di Magra v pokrajini La Spezia je vzbudil živo zanimanje redek lovski plen. V Tirsenskem morju je bila namreč zajeta orjaška morska krava, ki je merila v dolžino šest metrov in ki je tehtala nad dvajset metriskih stotov.

— Nove glasbene publikacije. Znani italijanski glasbenik Gianandrea Gavazzeni je izdal v založbi revije »Letteratura« zbirko razprav in esejev o sodobni italijanski glasbi. Naslov delu je »Obramba glasbe«. Siedila bo objava druge zbirke glasbeno estetičnih razprav pod naslovom »Besede in zvoki«. Razen tega končuje Gavazzeni zbirko del, o skupini sodobnih evropskih glasbenikov. Razen tega je izšla te dni v bolognski založbi Bongiovanni »Aria« za klarinet, zbor in godalni orkester. V triestinski založbi »Casa musicale Giuliana« v Trestu je izšel njegov »Koncertino« za flauto in rog, ter klavirski skladba »Bergamasca«. V založbi Sonzogno v Milanu pa njegove »Tri lirčne« za spev in klavir. Končno ima pripravljena še dva »Koncerta« za orkester, ki sta bila napisana l. 1942.

— Biserina poroka. Te dni sta praznovala v Florenci vzgledna zakonca Alojzij in Rahela Borelli svojo biserno poroko, obkrožena od svojih devetih sinov, številnih vnukov in pravnukov. Slavljena sta oče in mati direktorja dnevnika »Corriere della sera«. Za svojo starost sta nenavadno čila in žilava.

— Nov grob. Včeraj je položila v Ljubljani na oltar materinstva svoje življenje ga. Zora Košenina roj. Rakoš. Zapustila je močta Slavka in sinčka Vekoslava, ki jo je zadela z njeno smrtjo nenadomestljiva izguba. Pogreb srčno dobro, splošno priljubljene žene bo jutri ob 16.30 iz hiše žalosti, Cesta v Rožno dolino XV/14, na pokopališču na Viču. Bodi ji lahko zemlja, težko prizadetim svojem naši iskreno sožalje!

— Nesreče. V ljubljanski bolnišnici se zdravijo naslednji ponesrečenci: Ludvika Zalarja, 12letnega pastirja iz Tomšiča, je brcnil konj v trebuh. — Gizela Dermota, 40letna zasebnica iz Ljubljane, se je pri padcu ranila na desni nogi. — Tomaž Tribner, 12letni sin delavca iz Ljubljane, je močno opečen; na njem se je vnela obleka. — Angela Remškar, 25letna delavka iz Loga, si je pri padcu zlomila levo nogo. — Neža Šorn, 63letna žena železničarja iz Ljubljane, ki je pri padcu zlomila desno nogo.

IZ LJUBLJANE

Nakazila za sir za trgovce

Prehranjevalni zavod Vis. komisarijata za Ljubljansko pokrajino poziva vse trgovce z racijoniranimi in kontingentiranimi živili mesta Ljubljane, da dvignejo do 11. maja t. l. nakazila za sir za mesec maj v Gosposki ulici 12-I.

Razdeljevanje sira

potrošnikom

Prehranjevalni zavod Visokega komisarijata za Ljubljansko pokrajino obvešča vse potrošnike mesta Ljubljane, da dobijo od 12. maja dalje pri svojih trgovcih za mesec maj na odrezek B po 60 gr parnic-zana in 150 gr mehkega sira.

Obvezno cepljenje zoper koze v Ljubljani

Opozarjamo prizadete starše na obvezno cepljenje zoper koze. Razpored in podrobnosti cepjenja za vsa mestna občina so navedeni v razglasu, ki je nalepljen na občinski deski, na vratih cerkva in na drugih vidnih točkah po mestu.

Mestni fizikat je večini staršem razposlal še posebna vabila, vendar pa bo najbrž tudi kak primer, da starši iz kakršnega koli vzroka ne bodo dobili vabila. Toda to nikakor ne more biti opravičilo, da bi otroka ne dale cepiti.

Ljubljanski starši so doslej pri vseh cepljenjih skoraj brez izjeme dokazali, kako resno se zavedajo velikega pomena cepjenja zoper koze za zdravje svojih otrok. Znano jim je tudi že, da pri nas ni več nevarnih koz prav zato, ker so vsi otroci cepljeni zoper koze. Zato na naj tudi letos ne bo prav nobene izjeme, temer naj vsi starši prinesejo svoje otroke k brezplačnemu javnemu obveznemu cepljenju, da zanesljivo obvarujejo svoje ljubljence pred smrtonosno boleznijo.

Teden dni po cepljenju pa morajo starši otroke prinesiti k pregledu na prav iste prostore, kjer so bili otroci cepljeni, ker šele pri pregledu cepljenega otroka dobe uradno potrdilo o opravljenem uspešnem cepljenju. Cepljenje izven navedenih dni in ur je vsak dan med uradnimi urami na mestnem fizikatu v Mestnem domu, a ni brezplačno. Starši otrok, ki bi jih cepil zasebni zdravnik, morajo mestnemu fizikatu takoj predložiti dokazilo o uspešnem cepljenju. Otroke, ki bi jih iz kakršnega koli tehtnega razloga — na primer zaradi bolezni — ne bi bilo mogoče cepiti je treba pri javnem cepljenju ali pa med uradnimi urami na mestnem fizikatu opravičiti.

Kdor se pregreši zoper določila o obveznem cepljenju, posebno na č. otroka ne prinese k cepljenju in pregledu, ali se ne opraviči o pravem času, bo kaznovan po določilih zakona o zatiranju nalezljivih bolezni. Seveda je k cepljenju treba prinesiti otroka okopanega in v snažni obleki.

—lj Južno, deževno vreme. Zdaj se bo močno kmalu začel vpraševati, kdaj bo konec deževja kakor smo se prejšnje tedne, kdaj bo nehala suša. Še vedno se kupično težki oblaki in od časa do časa se vlije ploha, potem pa zopet rosi. Včeraj se je ves dan menjaval dež s soncem, a dežja je bilo več kakor sonca. Ostalo je še sorazmerno toplo; maksimalna temperatura je znašala včeraj 17°, min. malna pa davi 10°. Zračni tlak je včeraj še popustil in je zdaj tako nizek, da menda ne bo mogel več mnogo popuščati. Dežja, kakor kaže, še ni konec.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

KINO MATICA
Eden najmočnejših filmov sezone!
New York... mesto brez oddiha...
Sport, jazz, ljubezen! Izborna, tehnično dovršena režija!

HARLEM
V glavnih vlogah: Vivi Gioi, Massimo Girotti, Amedeo Nazzari, Osvaldo Valenti
Radi dolžine filma predstave dnevno ob 14.30, 16.30 in 19. uri; v nedeljo matineja ob 10.30 uri

KINO SLOGA
Visoka pesem ljubezni v prelepem filmu
Nepopolna ljubezen
V glavnih vlogah: Willy Fritsch, Gisela Uhlen, Ida Wüst in Liane Haid
Predstave ob 14., 15.50, 17.40 in 19.30; v nedeljo pa še ob 10.30

KINO UNION Telefon 22-21
Za smeh in kratak čas!
Priljubljeni dunajski komiki v italijanskem filmu
Sedem let sreče
V glavnih vlogah: Vivi Gioi, EMI Parvo, Hans Moser, Theo Lingem, Wolf Albach Retty in drugi
Predstave: ob delavnikih: ob 15.30, 17.30 in 19.30 ob nedeljah: ob 10.30, 15.30, 17.30 in 19.30 uri

KINO MOSTE
Če se želite od srca nasmejati, si ogledajte film
Vesela prikazen
V drugem filmu boste videli Amedea Nazzarija v svoji najboljši vlogi.
Odlična glasba — balalajke
Fedora
Nedeljo ob 12., 14.5, in 16.8 uri; delavnik ob 16.8 uri
V nedeljo ob 16.8 uri
Vesela prikazen

—lj Neposredna okolica novih tržnic. Z ureditvijo neposredne okolice novih tržnic je naše mesto dobilo lep prehod na odseku od tržnice do Zmajskega mostu. Sečaj se lahko neovirano sprehojimo ob desnem bregu Ljubljane od Spice do K-dejvega in še dalje. Ob tržnicah so naredili nasip, tako da je raven dvignjena do potrebne višine, in sedaj imamo tam lep hodnik za pešce, ki je celno celo pod streho. Ob zgradbi stoji tudi košata drevesa. Z nasipa vodi šest stopnišč, na nekaterih mestih pa si spremljalec lahko privoščiti tudi razgled po Ljubljani.

KINO MATICA
RADI IZREDNE DOLŽINE FILMA
PREDSTAVE OB DELAVNIH:
OB 14.30, 16.30, IN 19.00 URI
V NEDELJO: OB 10.30, 14.30, 16.30 IN 19.00 URI

—lj Podaljšana ulica v Mostah. Tudi periferične Moste se lepo razvijajo. Zgrajenih je bilo mnogo manjših stanovanjskih hiš in nastale so nove ulice, nekatere pa so bile podaljšane. V zadnjem času je bila podaljšana tudi Petričeva ulica, ki teče vzdolž železniške proge, in sicer do vnožja Pokopališčne ulice. Vendar pa ni mogla biti spojena s to ulico, ker leži nekaj metrov nižje in bi bil splošno mogoče le s primernim stopniščem. Na koncu podaljška stoji tudi nova stanovanjska hiša, Petričeva ulica ima z gramozem posute hodnike za pešce in lepo utrjeno cestišče. Urejena je bila tudi kanalizacija.

—lj Umrlj so v Ljubljani ob 30. aprila do 6. maja: Uhan Martin, 69 let, posestnik. Rodne: Gomol Franc, 67 let, žel. uslužbenec v pok., Sv. Florijana ul. 10; Babnik Jože, 70 let, kamnoseki pomočnik, Na Trati 2; Šiško Ana, 21 let, novinka uslužbenih sester sv. Vinc. P. Slomškova ul. 20; Opak Neža, 73 let, bajtarka, Vidovdanska c. 9; Končiča Neža, 79 let, zasebnica, Japljeva ul. 2; Gobec Marija, roj. Levec, 74 let, žena lesnega prejmalca, Jarska c. 25; Meden Ivana, roj. Precev, 65 let, vdova po drž. uslužbenku, Ravnikarjeva ul. 11; Kopina Marija, 73 let, bivša kuharica, Japljeva ul. 2; Wisjak Srečko, 80 let, žel. sprevodnik v pok., Predjamska ul. 9; Ferme Hedvika, s. Erika, uslužbenka sestra sv. Vinc. P. Slomškova ul. 9; Križnar Josipina, roj. Goršek, 68 let, zasebnica, Staretova ul. 26; Modic Terezija, roj. Centa, 63 let, zasebnica, Ciglarjeva ul. 9. — V ljubljanski bolnici so umrli: Mar Franc, 66 let, vlakovodja, Janševa ul. 11; Tiselj Jožef, 33 let, dninar, Podgorica 14; Videm; Oberman Jože, 3 leta, sin posestnika, Bleiweisova c. 51a; Gruden Leopold, 53 let, žel. inšpektor, Cesta Soške divizije 5/II; Toni Franc, 16 let, Spodnje Duplice 7, obč. Grosuplje; Senčar Justina, roj. Sibret, 33 let, žena poslovojdje, Koroščeva ul. 7; Semličič Ana, roj. Kralj, 62 let, vdova po delavcu, Celovška c. 78; Novak Eva, 2 leti, hči strojnika, Ob železnici 1; Čuden Marija, 35 let, šivilja, Izžanska c. 219; Tavšlaka Martin, 43 let, zidar, Sv. Florijana ul. 13; Novak Blaž, 52 let, čevljar, Stožice 142; Pevec Emilija, roj. Kastelic, 30 let, Zagorica 15, obč. Veliki Gaber; Pezdur Marija, 75 let, užitarica, Bizovik 60, obč. Dobruje.

—lj Novo cestno delo. Kakor lani Slomškovo in Pražakovo ulico v njuni dolžini med Resljevo in Miklošičevo cesto, tako se je namenila mestna uprava popraviti letos prav korenito kakor koli poškodovano cestišče in obarbljeno njega vršino na ostalem delu Pražakove ulice tja do Bleiweisove ceste. Z delom so pričeli mestni uslužbeni minuli ponedeljek. Najpoprej so primerno ogradili ol Miklošičeve ceste do Cigaletove ulice južno polovico ulične širine, da se more na drugi polovici razvijati nemoteno promet, nato pa so se lotili razkopavanja kotanjastega in mestoma zelo posedenege cestišča. Večino le-tega bodo morali razbiti in so ga v prvih dneh že precej z rovačami, delno pa jim bo treba na več krajih izsekati samo res jako slabe dele in jih tako rekoč zakrpati. Ko bo temeljno delo opravljeno, bodo vse na novo z močno betonsko zmesjo zalili in zavrvali. Potem bo ulično cestišče gotovo zopet za več let nepriporočno dobro in nepotrebno pogostejšega popravljanja.

Vavpotičeva razstava bo v sredo zaključena

Zadnje vodstvo na Vavpotičevi razstavi bo jutri ob enajstih; razstava bo neprekinjeno zaključena v sredo 12. maja. Na prodaj je še nekaj Vavpotičevih umetnin, ki si jih interesi morejo ogledati na razstavi v paviljonu. Med temi so »Bosanski konjički«, iz časa slikarjevega službovanja v prvi svetovni vojni, »Zena pri kopanju«, ženski akt iz umetnikove praeke dobe, kompozicija »Sestrica«, »Dekle ob vodi« ter razni grafični listi iz vseh razdobj Vavpotičevega ustvarjanja.

L. Vavpotič: Portret deklice

Opozarjamo šolska vodstva, da bo poučna retrospektivna Vavpotičeva razstava odprta le še do srede 12. maja; za skupinske obiske je vstopnina, kakor po navadi najnižja.

—lj Nove plinovodne cevi. Na Rimske cesti bodo zamenjane stare plinovodne cevi z novimi, precej večjimi, ki so že pripravljene in leže ob jarku, izkopanem od Napoleonovega trga do Gorupove ulice. Zanimivo je to, da se vidijo med iskanjem gramozom tu in tam kosti. Iz tega bi se dalo sklepati, da je bilo nekoč v bližini morda kako manjše pokopališče.

—lj Med svetovnimi klavirskimi mojstri, ki smo jih v zadnjih letih slišali na naših koncertih, bo zavzemal pianist Carlo Vidusso prav gotovo eno prvih mest. Za seboj ima izredno bogato in uspešno koncertno pot, ki mu je zagotovila že sedaj eno prvih mest med svetovnimi pianisti in njegov uspeh se veča od koncerta do koncerta. Za program svojih koncertov v letošnji sezoni je določil predvsem izvedbo Beethovna in Chopina. Tudi v Ljubljani bo igral Beethovno Sonato op. 10 in 24 Etude iz opusa 10 in 25 nesmrtnega poljskega skladatelja Friderika Chopina. Spored sam na sebi je prekrasen, umetniška igra slavnega mojstra pa nam bo nudila izreden užitek, tako, da koncert velikega mojstra klavirske igre najtopleje priporočamo. Vidusov klavirski koncert se bo vršil v ponedeljek, dne 10. t. m. ob 7. v veliki filharmonični dvorani. Podrobni spored in vstopnice so na razpolago v Knjižarni Glasbene Matic.

—lj Društvu slepih je daroval gosp. Aleksander M. Friedrich, Ljubljana, 200 lir namesto venca na grob blagopokojne gospe Elizabete Petrovič, Plemenitemu darovalcu se odbor najtopleje zahvaljuje.

—lj Cepljenje zoper koze v Mestnem domu, ki je napovedano za 10. in 15. maja t. l. z začetkom ob 16., bo trajalo do 17.30. Na vseh drugih krajih v mestu pa se bo cepilo ob določenih ur in bo zdravnik po končanem cepljenju navzočih otrok odšel. Starši zamudniki bodo primerni v takem primeru pokati drug kraj in čas za cepljenje.

—lj Instrukcije — Novi (Turjaški) trg 5. Priprava za razredne, privatne, nižje in višje tečajne ter završne izpite na srednjih in meščanskih šolah. Posebna priprava za dijake 3. in 4. razredov srednjih in meščanskih šol se začne 17. maja. Honorar za vsa pripravo zelo nizek. Vpisovanje dnevno od 8.—12. in od 14.—16. — Novi (Turjaški) trg št. 5-III. Instrukcije.

—lj Sadržarska in vrtnarska družneca I. sporoča, da dobijo člani naročene paradiznikove sadike v Mestni vrtnariji v ponedeljek in torek dne 10. in 11. t. m. od 8. do 11. dopoldne. Zamudniki bodo ostali praznih rok.

—lj Zveza ribarskih društev in Ribarsko društvo vabita svoje odbornike na sestanek v nedeljo, 9. maja ob pol 10. dopoldne v Novinarskem domu, Gosposka ul. (Banka Slavija). Ker se bode sklepalo na sestanku o zelo važnih ribiškošportnih vprašanjih, zato se prosí za zanesljivo in točno udeležbo. — Predsednik zveze in društva.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sobota, 8. maja, ob 15: V času obiskanja. Zaključena predstava za šolsko mladino.
Nedelja, 9. maja, ob 15. uri: V času obiskanja. Izven. Znižane cene od 15 Lir navzdol.
ob 18.30: V času obiskanja. Izven. Znižane cene od 15 Lir navzdol.

OPERA

Sobota, 8. maja, ob 18: Prodana nevesta. Prvič v sezoni. Red Premijerski.
Nedelja, 9. maja, ob 17: Evgenij Onjegin. Izven Cene od 28 lir navzdol.

MALI OGLASI

FRIZERSKO

VAJENKO

sprejme — salon Piro, Florjanska ulica 6.

INSERIRAJ

»Slov. Narod«

Svoje zlato življenje je dala na oltar materinstva moja žena, mamica, gospa

ZORA KOŠENINA
roj. Rakoš

Pogreb bo dne 9. maja 1943 ob 1/5. uri popoldne iz hiše žalosti, Rožna dolina, Cesta XV, št. 14, na pokopališče na Viču.

Ljubljana, dne 7. maja 1943.

Slavko Košenina, soprog; Vekoslav, sinček;
rodbine: Rakošove, Harmel, Battelino, Lažič,
Sedej, Teršek

Trdovratni detektiv

Arneiro, detektiv v Lisboi, je bil znan po svoj trdovratnosti. Zločinci so se ga bali. Trditi so, da tistega, ki ga Arneiro zasleduje, Arneiro tudi izsledí in izroči roki pravice. In res je bil spravljal pod ključ nekaj najdrzejših vlomilcev.

Njegova mlada žena ga je oboževala. Zatrjevala je, da je najboljši in najprijaznejši mož. — Če se ti posreči še en lov, postaneš inšpektor — je dejala večkrat. — Potem bi se pa lahko odpeljala na počitnice.

— Če — ji je odgovarjal Arneiro. Dotlej je imel srečo, na svoje sposobnosti se pa ni nič kaj posebno zanašal.

Nekega dne je poklical policijski ravnatelj Arneira k sebi. — Prejeli smo anonimno pismo, — mu je dejal — ki nam nekoč v njem sporoča, da pripravlja neki Trujouce vlom v banko v Campolide.

— Mišljenj mora biti samo Manuel Trujouce — je odgovoril Arneiro. — Njegova posebnost so vloni v banko — žal je zelo spreten — čeprav drugače prav nič nevaren. On namreč ne strelja.

— Tem bolj je — je menil policijski ravnatelj. — Zanimajte se za stvar. Če se vam posreči zgrabit Trujouca, bom mislil na vas. Arneiro je jel straziti banko v Campolide. Tretjega večera — Trujouce je bil znan, da

je hodil na svoje vlonilske pohode samo zvečer, nikoli pa ne ponoči — je opazil, kako nekoč pleza iz banke Skočil je proti njemu in zaklical: Stoj! Vlomilec je pa zbežal in izginil liki senca v temi.

Ob desetih zvečer je pa Arneiro privedel Trujouca v policijske zapore. Obenem je prinesel iz banke ukradenih 60.000 realov.

Med obravnavo proti Trujoucu je sedela med občinstvom tudi Arneirova žena Trujouce je vlom priznal.

— Preskrbel sem si bil ključce od večjih vrat — je pripovedoval vlomilec — in z električnim svetlom sem odprl blagajno. Vse je šlo gladko. Ko sem pa lezel skozi okno iz banke, mi je zaklical Arneiro: »Stoj! Vedel sem, da je moja igra izubljena«.

— Kako to? — je vprašal predsednik sodišča.

— Ker je Arneiro najtrdovratnejši detektiv. Kogar zaledejo on, mu ne more uiti.

— To mi morate pojasniti — je dejal predsednik. — Kaj ste storili, ko ste zaslišali njegov klic?

— Zbežal sem — je odgovoril Trujouce. — Na glasu sem kot najspretnejši mož v Lisboi. Najprej sem zdiral proti kolodvoru Campolide, kjer sem srečal prihajajoči vlak. Ne da bi okleval, sem skočil vanj in prispel srečno na kolodvor Sodre pri pristanišču. Odtod sem

se odpeljal s tramvajem v Alto do Pina na drugem koncu mesta, kjer sem najel taksi in se odpeljal v Cruz de Pedra. Nihče mi ni sledil. Z drugim taksijem sem se odpeljal v Rego, od tam pa nazaj v Campolide. Človek mojega poklica je najbolj varen tam, kjer je vlonil. V Campolide sem skočil v vozniški tramvaj in tako sem prispel v središče mesta — ko me je nenadoma aretirali na ploščadi stoječih detektiv Arneiro. Kako je prišel na ploščad, mi je zagotovo.

Občinstvo je z mrmranjem izražalo svoje občudovanje. Arneiro je v sodni palači prejel od policijskega ravnatelja obvestilo, da je napredoval za inšpektorja. S svojo mlado ženo se je vrnil domov.

— Ti si čarovnik — je dejala Arneirova žena občudujoče. — Kako si mogel vlonilcu tako naglo slediti?

— Ko sem v Campolide zaklical Trujouca, naj obstane, sem izgubil zavzetost s svilenimi nogavicami, ki sem ti jih hotel prinesiti — je odgovoril Arneiro. — Preden sem jih našel, je minila dobra ura. Potem sem vstopil v tramvaj, da bi se odpeljal domov, ko je nenadoma vstopil v isti tramvaj Trujouce. Kie se je mudil ta čas, mi ni znano.

— Ti nisi samo dober, temveč tudi skromen — je dejala Arneirova žena. — Neverjetnega ljudje namreč nikoli ne verjamejo.

Gospodinje, pozor na mole!

Pokončavanje po stanovanjih letajočih molov je brez pomena

Ljubljana, 8. maja. V začetku pomladi se pojavi navadno mnogo molov. Letos jih je še posebno mnogo in gospodinje jih pridno love po stanovanjih. Toda povedati jim moramo takoj, da je njihovo delo brezplodno. Letajoči mol je svojo škodo že napravil in čim začne letati, ni več škodljiv. Čez nekaj dni je njegovega življenja itak konec, čeprav ga pustimo pri miru. Pač so pa po stanovanjih letajoči mol svariščni znamenje. Povedo nam namreč, da je treba odšel bolj paziti na omare in predale, kajti v njih prično v kratkem opravljati svoje uničevalno delo ličinke molov.

V zvezi s tem si je vredno nekoliko ogledati življenje in početje teh drobnih, izredno škodljivih živalic. Nekaj dni potem, ko se molji izležejo, se že začne pariti in odlagati jajčeca. V tem času ne letajo, temveč lažijo med perilom in obleko po omarah in predalih. Jajčeca odlagajo na obleke in perilo, kjer obvisi zlasti na volneni obleki. Približno v 14 dneh se izležejo iz jajčec ličinke, ki gredo takoj na delo. Neusmiljeno začno razjedati obleke in perilo in če jih v tem času ne pokončamo, napravijo zelo veliko škodo.

Potem, ko je odložil jajčeca, pa začne starji mol letati okrog in ne dela nobene škode več, kajti njegovi dnevi so že štet. Brez pomena je torej pokončevati ta mrčes potem, ko je že opravil svoje uničevalno delo.

Nič tako ne pospešuje naglega razvoja in nemotenega uničevalnega dela ličink kakor toplota in mir. V obleko, ki jo pogosto nosimo, nikdar ne pridejo molji, kar itak ve vsaka gospodinja. Pač nas pa rado čaka neprijetno presenečenje, če stojimo v temnem kotu sobe ali predsobe

omara, kjer vise obleke, ki jih nosimo samo od časa do časa. Če so blizu take omare še celi centralni kurjave, lahko računamo še z večjo verjetnostjo, da se bodo v nji zaredili molji.

Izmed vseh bolj ali manj prežkušenih sredstev za pokončevanje molov ostane vedno eno najučinkovitejše: temeljito prežračenje in iztepanje oblek, ki jih bolj redko nosimo. Zalege molov po omarah ne smemo pustiti pri miru. Jajčeca molov, vseča zlasti na volneni obleki, se ne morejo razviti, če vzamemo obleko večkrat iz omare in jo vsaj dobro prežračimo ter osušimo. Pri tem bala jajčeca molov odpadejo. Seveda je treba obleko odnesti iz sobe na dvorišče ali na balkon, da ne padajo jajčeca na tla v stanovanju, ker bi bilo sicer naše delo zaman. Zelo dobro sredstvo proti molom je tudi solnce. Močno razširjeno mnenje, da lahko pokončamo jajčeca molov pozimi s tem, da pustimo v hudem mrazu obleko delj časa zunaj, je povsem zmotno. Jajčeca molov namreč prenese do 20 stopinj mraza, ne da bi se jim kaj zgodilo. Mnogo bolj nevarna jim je solnčna toplota, zlasti pa solnčna luč. Solnčni žarki jajčeca molov večinoma pokončajo.

Če hočemo torej preprečiti škodo, ki bi jo sicer napravili molji na obleki in perilu, jih ni treba loviti in pokončevati, ko letajo po stanovanju, temveč zadostuje, da obleko s šketo dobro očistimo, potem jo pa pustimo še nekaj ur v senci na solnce. Če ta čas temeljito očistimo tudi omare in potem redno vsak teden temeljito očistimo obleke in suknje, se nam ni treba prav nič bati, da bi se nam v omarah zaredili molji in nam delali škodo.

Simon Rutar, starinoslovec, zemljepisec in zgodovinar

Ob 40 letnici njegove smrti — Stvaritelj slovenskega starinoslovja in naš prvi znanstveni zemljepisec

Ljubljana, 8. maja.

Na ponedeljek pred 40 leti je v Ljubljani v bivši Mediatovi hiši na nekdanji Dunajski, sedanjí Bleiweisovi cesti umrl profesor Simon Rutar. Slovenci smo izgubili moža, ki spada med naše najznamenitejše učenjake. Neveljave zasluže si je pridobil kot starinoslovec, zemljepisec in zgodovinar. S svojimi deli je v mnogih pogledih oral pri nas ledino v preučevanju te zemlje po znanstvenih načelih.

Simon Rutar se je rodil 12. oktobra 1851 v Krnu pri Tolmini v gorizijski pokrajini. Gimnazijo je obiskoval v Gorizi, nato pa na filozofski fakulteti v Gradcu. Leta 1877 je položil profesorski izpit iz zgodovine in zemljepisa. Prvo službo kot suplent je nastopil na gimnaziji v Gorizi, kjer je ostal tri semestra. Bil je premeščen v Kotor in od tam prihodnje leto v Spalato, kjer je služboval 8 let. Konec l. 1888, so ga poklicali v Ljubljano, kjer je najprej poučeval na realni, nato pa na II. državni gimnaziji. V času svojega službovanja v Ljubljani se mu je izpolnila velika želja. S podporo iz državne ustanove mu je bilo omogočeno, prepotovali Italijo in Grčijo, deželi klasične rimske in grške kulture. Na svojem potovanju je obiskal tudi Trojo, ki jo je l. 1870. odčepil Schliemann, in Carigrad.

Leta 1902, je moral po 25letnem službovanju prosiiti za bolniški dopust, s katerega se ni več vrnil. Umrl je v noči na 3. maja v tragičnih okoliščinah, ki so bile posledice njegove bolezni. Pisec nekrologa v »Slovenskem narodu« z dne 4. maja 1903 je med drugim zapisal o njem:

»Rutar je bil blaga duša, da malo takih. Slovenski narod je ljubil v mladeniški navdušenosti in ves svoj prosti čas posvetil raziskovanju slovenske zgodovine. Rutar je priobčil celo vrsto temeljnih zgodovinskih razprav največ v slovenskem, deloma tudi v nemškem jeziku. Tudi našemu listu je bil zvesti sodnik in spisal za naš list na stotine notic ter mnogo listkov in člankov.«

Pokopali so ga na pokopališču pri sv. Krištofu v grobnici slovenskega pisateljskega društva, pozneje pa so prenели njegove telesne ostanke na pokopališče pri sv. Križu in na Navje.

Rutarjevo življenje na zunaj ni bilo posebno razglašeno. Tem bolj bogato pa je bilo njegovo duhovno in učenjsko delovanje, s katerim se je uvrstil med naše največje učenjake konca preteklega stoletja. Velika ljubezen do domače zemlje, že

ljub, da bi ji služil s svojo učenostjo, in navdušenje za sledove nekdanjega življenja na teh tleh so usmerile vse njegovo delo. V veliki vni za nenehno izobraževanje se je Rutar tako izpopolnil, da je bil na svojem področju vsestranski in temeljiti strokovnjak. V nasprotju z mnogimi drugimi na svojem znanju ni koplil samo za svojo razgledanost in pedagoške potrebe, temveč je svoje nazore in dognanja širil tudi s pisano besedo, s poljudni in strokovno pisanimi članki. Ob svoji zgodnji smrti je zapustil za seboj veliko dediščino znanstvenih člankov in sestavkov.

Rutar je sodeloval v Ljubljanskem zvezu ljubiteljskih muzejskega društva in drugod. Pozorna na mladega učenjaka ga je kmalu pozvala k sodelovanju pri svojih znanstvenih izdajah tudi Slovenska Matica. Rutar je bil starinoslovec, zgodovinar, zemljepisec in preučevalec narodopisnega blaga. Največje je njegovo delo v starinoslovju in zgodovini. Milko Kos označuje Rutaria v Staroslovcu »Narodni enciklopediji« za stvaritelja starinoslovske terminologije. To pa po pravici, saj je oral ledino, imel pred seboj malo vzornikov in zelo piščlo slovo v slovenskem jeziku.

Kot starinoslovec je napisal za Izvestja muzejskega društva številne razprave, med katerimi so najvažnejše: l. 1893 Grobišče in gomila na Gori sv. Magdalene pri Smarju. Leta 1895 Claudia-Cecilia in leta 1899 Rimska cesta Aquileia—Sisica. Razen tega je bilo mnogo njegovih starinoslovskih člankov priobčenih tudi v spalnem Bulletinu v letih 1884 in 1889 v Mittheilungen der k. Central-Commission in letih 1887, 1891, 1892, 1897 in 1899 ter končno v Letopisu Matice Slovenske od leta 1889 do 1891. Leta 1899 je skupno z Antonom Premereštom napisal v nemškem jeziku knjigo »Rimske ceste in utrbe na Kranjskem«.

Kot zgodovinar se je Rutar v začetku posvetil predvsem preučevanju najstarejše slovenske zgodovine in kritike njenih virov. Leta 1880 je objavil v Letopisu Matice Slovenske razpravo »Kakšno važnost ima lordaris za slovensko zgodovino?« Leta 1885 je v istem okviru izšla njegova razprava »Kakšno važnost imajo Pavla Dlakona knjige De gentis Langobardorum za starejšo zgodovino Slovencev«. Obsežen zgodovinski članek o razmerah med Langobardi in Slovenci je Rutar napisal že v začetku svojega znanstvenega delovanja.

Leta 1882 je priobčil v Ljubljanskem Zvezu razpravo o »Jedinstvu slovenskih dežel od 7. do 13. stoletja«. V omenjenem viru označuje Milko Kos Rutaria

starokopito zagovarjanje vsega, kar nam je jezik že dal lepega in zdravega; svarimo, naj bi nihče ne delal z jezikom »kakor prašč z mehkom«, kajti jezik je skupna last in vrednota, ki sta ju ustvarila narod in zgodovina. Če grajam, da nekateri rabijo jezik kakor da se mora on ravnati ter oblikovati po njihovih slabem okusu, večjem ali manjšem znanju ali neznanju, ne pa oni po njem — nečemo omejevati nikomur svobode v izražanju v mejah, ki bi jih v spoštovanju do jezika naj nihče ne prekrščal; zavemo se, da je jezik posameznika več ali manj različen, kajti izraz je »se dotična« duhovne rasti človeka, njegovega znanja ter duševnosti. Jezik živi in v njem najdejo odmev časa, okolje, kulturne in socialne razmere; jezik se počasi spreminja ter razvija, posamezne sicer kakor človeški rod, vendar delno tudi prenaša, da bi mogel presnavljati vse, kar se mu vsiljuje, ter izločiti tuje, nezdrave primere — sam od sebe.

Če bi sleherni pisec res spoštoval jezik kakor pravo svetinjo narodovega duhovnega življenja, bi se moral pogosto zamisliti nad marsikatero besedo ali nad stavkom, ki ga čita. Tako goreč ljubitelj jezika je menda zelo malo, a nekaj spoštovalcev slovensčine je med nami vendar tako vnetih, da preditajo stavke, celo posamezne besede presodijo in iščejo za nje primernejše izraze. Naj danes omenimo kot primer dopis zvestega čitatelja (dr. Sočni). Dopisnik pravi, da bi bilo bolje reči namesto »napaka se vgnezdila« — napaka se vije. Pomen »vgned-

za najvažnejšega zgodovinarja zapadnega dela svoje zemlje in za posredovalca med Slovenci in romanskimi sosedmi.

V zvezi s temi deli in z »Zgodovino Tolminksega«, ki je izšla v Gorizi leta 1882, mu je Matica Slovenska poverila, naj napiše štiri zgodovinsko-zemljepisne knjige. Leta 1892 je izšel prirodoslovski statistični in kulturni opis »Poknežena grofija Gorizijska in Gradščanska«, leta 1893 zgodovinski opis istega predmeta, v letih 1896—1897 »Samostvoje mesto Trieste in mejna grofija Istria« in leta 1899 spis »Benečija«. To so dela trajne vrednosti. Dasi se je Rutar pri tem naslonil na italijanske viro, je vendar delal samostojno in podal sliko, ki ustreza dejstvu. Mnoge stvari je preučeval sam na licu mesta. Iz preučevanja teh krajev se mu je porodila tudi knjiga, ki je izšla leta 1883 najprej v slovenskem jeziku: »Slovenske naselbine po Furlanskem«, nato pa leta 1887 v italijanskem prevodu: »Delle colonie slovene nel Friuli«.

Čprav je bilo največ Rutarjevih del zgodovinskega in starinoslovskega značaja, je Rutar važen kot zemljepisec. Prištevajo ga med prve

slovenske znanstvene zemljepisce, saj je v vseh njegovih knjigah zemljepisni del vedno na prvem mestu. Napisal je tudi dve zemljepisni učni knjigi za srednje šole. Za leta 1886 je predelal Haardtov atlas za ljudske šole, ki je izšel v drugi izdaji leta 1898 s sodelovanjem Orožna.

Zivljenjepisec Simona Rutaria in preučevalec njegovega znanstvenega dela so sicer v nekaterih njegovih razpravah zlasti tistih, ki so bile napisane za širše plasti čitateljev, našli nekatere trditve, ki znanstveno niso bile popolnoma dokazane in ugotovljene. Kljub temu je njegovo delo za slovensko znanstvo njegove stroge osnovne pomena. To priznanje so mu do sledj dali vsi njegovi nasledniki, saj v preučevanju te zemlje niso mogli mimo njegovih del. Priznanje so mu izrekli tudi njegovi nasprotniki, ki so v istih stvareh postavljali drugačne teze. Krivično pa je bilo, da so mu zamerjali njegovo domoljubje.

Ob 40letnici njegove smrti vemo, da Rutarjevo delo ne bo nikoli pozabljeno in da bo ta skromni slovenski učenjak za vedno živel v našem spominu. Hvaležni so mu slovensko ljudstvo in znanstveniki.

Pogovori s čitatelji

Boj rdečilu in pudru

»Pri nas razsaja že precej dolgo čudna epidemija; na srečo pa ograža samo ženske. Bolezen je dolga in zapusti »bolnice« iznakažen obraz, starijav, podoben obrazu stoletnega Indijanca. Saj veste, o kakšni kužni bolezni govorim: to je bolj duševna bolezen, čeprav pušča najbolj sledove na telesu: bolezensko uporabljane rdečila, šminke, pudra, mazanje obrvi, včlenje nohtov... Neki čuden namagon sili »bolnice«, da se maskirajo, skrivajo, kar bi bilo lahko edino vsaj malo lepo na njih. Včasih se je zdelo to še nekoliko razumljivo, ko so se mazale starejše ženske, ker se je zdelo, da hočejo skriti starost, zdaj je pa ta »moda« okružila tudi žensko mladino in le zelo redke ženske so imune. Kar je »belih vran«, žensk, ki ne čutijo potrebe po mazilih, se branijo okužiti z zdravno pametjo in s čutom za naravno lepoto ter dobrim okusom. Pa met je pa tako dragocena in redka na tem svetu.

Ko zaides tako med ljudi, se to včasih zazdi, da ni sploh nikjer več žensk, vsaj ne takšnih, ki bi zaslužile to ime: povsod srečujemo poslikane lutke, nekakšne pone-srečene imitacije žensk. Nekateri teh imitacij so vprav obupne, da ne rečem — prava strašila; vse obraz je en sam značek pudra in rdečila, da se človek čelo prestraši, ko zagleda nenadno takšno masko pred seboj. Če le moreš, se prav rad obrneš proč pri srečanju, da ne trpi oko ter da ne prizadet estetični čut. Vprašujem se, ali je za temi preobleskanimi obrazi ostalo vsaj toliko razsodnosti, da bi se ženske kdaj vprašale: »Kaj, ali sem to jaz?« Ko vidim pšeno prikazno, bi rad vedel, ali kaj rečem: »Ece, ženska!« ali »ženska?« Kaj sta napravila čes in moda iz nekaterih žensk? Zlastna bitja, pravi homocidus... Ko bi na lepem srečali na ulici žensko s popeskanimi ušesi, bi se tudi ne smeli več čuditi; če bi moda predpisala, da morajo biti ušesa zelena ali modra, bi ženske seveda takoj pohitele, da bi izpolnile ta najvišji ukaz. Zal, tudi zgodovinarji takšne mode bi najbrž bilo dovolj med meščinami...

Nedavno sem videl v parku imitacijo ženske, ki je bila, žal, še mlada, smodna, manica. V vozliču je jokala in jokala. Mama ga ni mogla utolažiti. Čim bolj se je sklanjala nad njim, tem bolj je jokala. Seveda, kdo bi se pa tudi ne razjezal pred takšnim obrazom! Otroci se je bal lastne matere, odnosedo maske, saj sem se ustrašil celo jaz, odrasel človek... Da, v prejšnjih časih so se skušale starejše ženske pomladiti z različnimi sredstvi, dandanes si pa že deklice prizadevajo, da bi bile čim starejše ter da bi ostarele in zvezele čim prej. Najbrž ne bema ne pštili, kakšna bo čez 10 let, po letih pleskanja obraza, utičevanja to, že in ustnice. Tedaj ne bodo mogle več skriti svoje grdebe z nočnim mazilom. Poznam ženske, ki so bile nekoč res lepe; ponasale so se lahko z gladko, zdravno, napeto, svileno kožo, z rdečimi, polnimi ustnicami; tedaj se še niso mazale. Zdal, ko so v najlepših letih, a ko se že dolgo pleskalo in voščilo, so se pa nekdanji angeljski obrazi spremenili v žalostne maske; to so žalostne razvaline nekdanje lepote vendar pa nobena teh žensk ni starejša nad 35 let. Po mazaianju je ostal obraz vse luknjav kakor po osepnanju. Ustnice so usahle in razpokane. To so živi svarilni zgledi, kaj čaka dekleta, ki se začno mazati. Ali naj govorim o »materialni« škodi? Lahko bi tudi mar-

sikaj povedal o moralni škodi, o tem, kako je ženska zapravila svojo vrednost, ne le svojo zunanjost, temveč tudi notranjo lepoto.

Zato mislim, da noben pameten in značajan človek ne more gledati na poslikano žensko brez odpora. Kvečjemu, da se mu zbudi usmiličenje. Nikdar ne bo dovolil svoji ženi ali prijateljici, da bi se mazala, če jo že hoče malo spoštovati. Mirne vesti lahko rečem, da bi se ne oženil s takšno poslikano lutko za vse zaklade tega sveta.

Vnpravljanje higijene... Vprašujem se, kolikor se takšna popleskana ženska sploh kdaj, in če si v strahu, da bi si ne sploh kdaj, in če si v strahu, da bi si ne pokvarila povoščenih nohtov, ne umivajo rok. Ali res ni mogoče dovedati ženskam, kako mnogo bolj koristno bi bilo, če bi uporabljale masazo namestu mazil? Masaža, veda, zrak in solnce so najboljše zaveznički ženske lepote, puder in rdečila sta pa pravi strup za obraz. In, čas, ki ga mnoge ženske toliko porabijo za mazanje, bi naj porabile raje za duševno izobrazbo! Koliko srednjeje bi lahko bile in z njimi srednjeji tudi tisti, ki so prišljeni živeti v njihovem okolju!

Nedvomno poznate pregovor o neumnosti in bogovih. Toda boj proti ženski neumnosti je nedvomno še hujši, zlasti proti tistim ženskam, ki rade skrivajo »zračno dušo« — obraz, za šminko in pudr. Ničumurnost se ni še nikdar uklanjala pameti. Če možki sedimo o takšnih zadevah, nam ženske zabrusijo, da ne moremo razumeti niti tega — da smo preveč roboti ter nimamo razumevanja za žensko stremiljenje po lepoti. Prtem pa strupeno pripomnijo: »Dobro vsaj, da niso vsi takšni!« — Da, nekateri možki celo si. Hjo, ženske, naj se mažejo!

Pustiti moramo ženskam tudi to veselje, da so grde in grde, kar se namazuje. To je celo potrebno, kajti po obrazih jih spoznamo in cenimo... Splošnovanju čitatelju iz vrst brivcev — užljenemu zaradi dopisa o pozdrav. Namu moramo povedati, da je vse napadno razumel. S tem je že vse pojasnjeno, drugoga sploh ni mogoče pripomniti. Spoštujemo brivce in cenimo bomo se bolj tudi dopisnice iz njihovih vrst, če bo čital ponovno, a pazljivo, kar je razumel napadno. Rečeno je bilo, da je v nekaterih brivskih pač v navadi takšen pozdrav, kakršnega uporabljajo nekateri — a ne brivci — drugje, ko skrivajo svoj pravi obraz. Iskren pozdrav!

Iz nekdanje Trieste

— Nagrada ob rojstvu dvojčkov. Triestinski prefekt je izročil Lionelu Bertogni iz Ducejevega sklada 600 lir ob rojstvu dvojčkov Danila in Beatrice.

— XXVI. in zaključni umetniški večer. Te dni je bila s XXVI. večerom zaključena letošnja sezona umetniških večerov v Triestu. Na sklepni prireditvi sta bili med drugim predčitali dve zanimivi noveli Sergija Maljajina. Zatem je izšla v listu Mladica Pampini de Pastrovich izjavila skladbe Beethovna, Floccia, Smetane in Guandosa. Marcel Fraulini pa je očrtal pesniško umetnost Nello Dore Cambon. Nekateri pesmi ugledne pesnice je učinkovito recitirala gospa Antonija Longhino Villa.

— Uspeh triestinske slikarice v Rimu. Te dni je bila s ključena v umetniški galeriji Buechetti v Rimu umetnostna razstava odlične triestinske slikarice Adele Capponi Ragusin. Med osebami, ki so kupile posamezne razstavljene umetnine sta tudi knezinja Fürstenberg in knežinja San Faustini. Tudi rimska umetnostna kritika je pohvalno sprejela njeno umetnost.

— Škofov srebrni mašniški jubilej. V baziliki sv. Justa v Triestu je bila v nedeljo 2. maja svečana cerkevna proslava srebrnega mašniškega jubileja triestinskega in capodistriškega škofa mons. A. Santina. Hkrati je praznoval škof Santin 10letnico svojega škofskega posvečenja in petletnico, kar je bil imenovan za škofa triestinske ter capodistriške škofije, potem ko je pred tem škofoval pet let v Plumu. Slovesna pontifikalna maša se je zaključila s svečano zahvalnico »Te Deum«. Cerkevni slovesnosti 25letnice mašništva so prisostvovali predstavniki obštev prefekti eksc. Tamburini, general Ferrero, general Robotti, pokrajinski predsednik Oberti di Valnera ter župan Karol Perusino, navzočni so bili tudi zastopniki stolnih kapitlov iz Patrenza, Pole, Rovigna in Fiuma, razen tega tudi mons. Pretner Cipico o vatičanskega državnega tajništva. Po evangeliju je imel škof A. Santin primeren nagovor. Na koru je sodelovala mestna godba pod vodstvom maestra Alojzija Toffola z izvajanjem Heibergerjeve maše, Bottazzone »Ecce Sacerdos« in Bruberger »Te Deum«. Na orglah je spremljal maestro Evzejbi Curelli.

— Demografska slika. Dne 5. maja je bilo v Triestu šest rojstev, šest smrtnih primerov in selem porok.

— Razstava slikarja Rebeza. V dvorani Ierco v Triestu je razstavil svoje umetnine znani triestinski slikar Mario Rebez. Poseb-

no lepi so morski motivi, ki jih oblikuje v svojih umetninah.

— Idealna žena v Verdievem gledališču. Igralska skupina rimskega gledališča Elisio uprizorja te dni na odru Verdievega gledališča znano komedijo Marka Praga »Idealna žena«.

— Veliki simfonični koncert je napovedan za 13. t. m. v Verdievem gledališču. Sodelujejo izbrani godbeniki rimske Kr. opere pod vodstvom odličnega italijanskega glasbenika Karla Zecchia. Višek večera bo izvedba Beethovnevega koncerta za klavir in orkester v g-duru.

— Trieste ter italijanski kolonializem. Julijan Gasta, ki je znan kot marljiv raziskovalec triestinskega novinarstva in javnega mnenja med prvo svetovno vojno, je izdal te dni svoje novo, poučno delo pred naslovom »Trieste ter italijanski kolonializem«. Delo je izšlo v založbi Delfino ter je zelo lično opremljeno.

IZŠEL JE

drugi del slovitega romana

„Deževje je prišlo“

Oni naročniki »Dobre knjige«, ki knjige sami dvigajo v upravi naših listov, lahko takoj pridejo ali pošljejo tudi po novo knjigo. Ostalim se te dni dostavlja na dom.

V podrobnih prodajih se dobil knjiga v vseh knjigarnah ali v naši upravi v Narodni tiskarni. Broširan izvod velja 13 lir, vezan in na boljsem papirju tiskan pa 28 lir.

Oba dela romana »Deževje je prišlo« lahko dobite po znižani ceni, s tem, da se naročite na zbirko »Dobre knjige«. Naročniki za nazaj pa se seveda sprejemajo le tako dolgo, dokler je na razpolago še kak izvodov prvega dela romana.

Iz Hrvatske

— Proslava 1. maja. Hrvatska je proslavila 1. maja kot državni praznik in praznik dela. Poglavniki je sprejel sodruknice mestne organizacije pod vodstvom štabnega zveznega vodje prof. Aleksandra Seitzja. V nagovoru na odposlanstvo je dejal med drugim, da je v življenju naroda zlasti med vojno najvažnejše delo, intenzivno in vedno napredujoče delo. Vse vrednote, ki so prej veljale za take, so postale sčasoma brezpomembne. Celotna vrednota denarja predstavljajočega gmočno dobrotno, se vzdržuje samo umetno. Kjer je pa postavil narod pred težke naloge, se pokaže, da ima edino pravo vrednost samo delo. Zato bo to vojno preživel samo tisti narod, ki dela.

— Za svoje žrtve dela. Ob proslavi državnega praznika 1. maja je Poglavniki določil, da se izplača iz državne blaginje 1 milijon kun svojem hrvatskih delavcev, ki so od ustanovitve NDH v izpolnjevanju svojih poklicnih dolžnosti našli smrt.

— Prof. Szabo umrl. Znani hrvatski kulturni zgodovinar prof. Georg Szabo je te dni po težkem trpljenju umrl. Star je bil 68 let. Studiral je na Dunaju, v Pragi in Nürnbergu. V Zagrebu je bil najprej ravnatelj hrvatskega muzeja za umetnost in umetnostno obrt, potem pa do svoje smrti ravnatelj zagrebškega muzeja. V mnogih svojih delih obravnava zlasti zgodovino starih hrvatskih mest, v prvi vrsti Zagreba.

— Nove sadne sušilnice. Državna centrala za sadje prevzema v kratkem nadzorstvo nad notranjim sadnim trgov in izvozom sadja. Lani je izvozila Hrvatska 28 milijonov kg sadja večinoma v Nemčijo in Švico. Pripravlja se zgraditev 10 tvornic za predelavo in sušenje okrog 20.000 vagonov sadja.

Radio Ljubljana

NEDELJA, 9. MAJA 1943-XXI.

8.00 Napoved časa. — Poročila v italijanskini. — 8.15 Koncert izjava organist Margherita Niccolia. — 10.00 »Poročila za vojsake« — oddaja v prireditvi urada bojevnikov Padistične zveze v Ljubljani za tovariše pod orožjem v Sloveniji. — 11.00 Prensos pete maše iz Bazilike sv. Oznaneja v Firenzi. — 12.00 Razlaga Evangelija v italijanskini (O. G. B. Marino). — 12.15 Razlaga Evangelija v slovenskini (O. K. Sekovanič). — 12.30 Poročila v slovenskini. — 12.45 Komorna glasba. — 13.00 Napoved časa. — Poročila v italijanskini. — 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenskini. — 13.12 Vojaške pesmi. — 13.30 Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza. — 14.00 Poročila v italijanskini. — 14.10 Operetna glasba. — 14.20 Pesmi in napovedi. — 15.00 Poročila v slovenskini. — 17.15 Skulj Andrej: Skropljenje sadnega drevja po cvetenju — knjižniško predavanje v slovenskini. — 17.35 Lalka glasba. — 19.30 Poročila v slovenskini. — 19.45 Politični komentar v slovenskini. — 20.00 Napoved časa. — Poročila v italijanskini. — 20.20 Pisana glasba. — 20.35 Narodne himne. — 20.45 Godba Kr. Finančne straže. — 21.25 Koncert Radijskega orkestra in komornega zbora vodi dirigent D. M. Sijaneč. — Slovenska glasba. — 22.15 Predavanje v slovenskini. — 22.25 Operna glasba na ploščah. — 22.45 Poročila v italijanskini.

PONEDELJEK, 10. MAJA 1943-XXI.

7.30: Pesmi in napovedi. 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanskini. 12.20: Plošč. 12.30: Poročila v slovenskini. 12.45: Operetna glasba. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanskini. 13.10: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenskini. 13.12: Klasični orkester vodi dirigent Petralia. 14.00: Poročila v italijanskini. 14.10: Koncert Radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijaneč. — Glasba za godalni orkester. 14.45: Pisana glasba. 15.00: Poročila v slovenskini. 17.00: Napoved časa. — Poročila v italijanskini. 17.15: Simfonična glasba. 17.35: Pisana glasba. 19.00: »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenskini. 19.45: Politični komentar v slovenskini. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanskini. 20.20: Simfonični koncert vodi dirigent Elito Selvaggi. 21.30: Predavanje v slovenskini. 21.40: Orkester »Armonia« vodi dirigent Segurini. 22.15: Klasični orkester vodi dirigent Manno. 22.45: Poročila v italijanskini.

Malo jezikovne paše

Ko je jezik razumljiv, ne smemo več videti v njem nobene napake — mislijo nekateri, ki mrze jezikovni »purizem« in ki se tudi ne morejo sprizajzniti s preprostim jezikovnimi pašami. Pritrditi je treba, da je glavni namen jezika — sporazumevanje, kakor je res, da je jasen jezik navadno tudi lep. Toda jasnost jezika trpi prav zaradi tega najbolj, ker ga nekateri uporabljajo samovoljno in včasih tudi brezvestno. Vemo pa tudi, da pesniški jezik ni vselej marsikomu razumljiv, čeprav ne moremo reči, da ni lep; lepota jezika nam je že tako tuja, da je ne moremo več primerno uživati in ne razumeti. Da je jezik lep, ni treba, da je preobčuten ter nabuhel; navadno je tem lepši, čim manj je izumetnichen in če ga ne duše puhlice. Preprosti in pregledni stavki, besede, ki zvene domače, a vendar ne robato — v tem je nedvomno skrito nekaj jezikovne lepote. Pisati in govoriti v takšnem jeziku, čeprav se zdi najlažje, je pa prava umetnost. Res, velika umetnost je, da poveš vse vsem razumljivo, da se zablišči misel čista in da se besede zlijejo v ubrano godbo. Umetnost je pisati naravno, neprisiljeno, ne da bi izbiral s trudom besede in razmišljal o jezikovnih napakah; človek pač ne more pisati drugače kakor more — jezik je izraz njegove omike, značaja in okusa.

Na jezikovni paši ne moremo odkrivati nobenih jezikovnih skrivnosti, ne moremo odkriti nič novega, ne razodeti nobene resnice in ne sestaviti boljših slovnških pravil; to, kar tu počenjamo, je le malo

K pravemu krščanstvu kliče naš sociolog

Kako rešuje vprašanje božjega kraljestva na zemlji od življenjske strani dr. A. Gosar v svoji novi knjigi „Eden je Gospod“

Ljubljana, 7. maja.

Dr. Andreja Gosarja kot enega naših najbolj znanih in cenjenih sociologov bi lahko pričakovali tudi med praktične filozofe: njegova predavanja pred leti — ki so bila pozneje združena v obsežno knjigo — so budila veliko zanimanje tudi v širši javnosti. Dr. Gosar je iskal novi, boljši socialni red in njegova sociološka dela vsebujejo marsikatero izvirno misel. Zdi se, da je njegovo najnovejše delo sinteza njegovih razmišljanj o boljšem socialnem redu ter da je v njem našel odgovor na zadnja vprašanja: boljši, novi socialni red bi naj bilo božje kraljestvo na zemlji. V knjigi, ki je nedavno izšla pod naslovom »Eden je bil Gospod« (smrka, 175 strani, založila Nova založba) rešuje vprašanje božjega kraljestva na zemlji s praktične, življenjske strani.

Najbrdkejši časi — najbolj božji

V predgovoru svojega dela pravi pisec, da se mu je zamislil vprašanje božjega kraljestva na zemlji, obdelanega praktično, poročila ob kongresu Kristusa Kralja ter da je zdaj skušal uresničiti ta načrt. Zakaj prav zdaj? Pravi, da v urejenih razmerah v udobnem samozadovoljstvu pozabljamo na svoj pravi življenjski namen. »Zdi se, kakor da je Bog ustvaril svet namenoma tako, da ga ljudje ne znajo in ne morejo sami prav urediti; sicer bi nanj le še lažje pozabili. Tako se pa vedno znova dogaja, da so prav najbrdkejši časi tudi najbolj božji, da najbolj naravnavajo ljudi k njihovu pravemu smotru k Bogu. Zato bi bilo škoda, če bi šli slepi skozi te dneve preizkušnje, ne da bi se prav zavedali, kaj pomenijo za vsakega izmed nas in za vso človeško družbo.«

Brez zanesljivega življenjskega vodila

V uvodu pravi pisec, da celo od Kristusa sivega časa, ko je stari poganski kulturni svet v Evropi zrel ter se polagoma nagibal k zatonu, ni bilo do danes nobene tako izrazite prehodne dobe, kakršna je naša. Današnji človek preživlja veliko duhovno stisko, kar se kaže predvsem v tem, da moderni človek pogreša zanesljivega življenjskega vodila. Češ, velika večina ljudi dandanes se nikdar ne potrdi, da bi se dokopala do jasne, zaokrožene življenjskega nazora. Nestalni in nezreli so, tako da se »danes vsemaj za strog razumsko poizvedanje življenja, njegovih nalog in vprašanj ter odklanjanje vsake pomoči vere, jutri se pa slepo oklepa na najbrdkejši, zmedeni, razsumsko popolnoma nespretni razum.« Se bolj odlična od duhovne stiske je dandanes materialna. Tudi v rednih razmerah našega časa živi mnogo ljudi v slabih gmočnih razmerah — primer nezaposlenosti množice po prvi svetovni vojni, med gospodarsko krizo. Pisec pravi, da je tudi dandanes silno mnogo bede, mnogo več, kakor mislimo, in da je zavest krivične bede in pomanjkanja zdaj še toliko bolj živa in pekoča, ker si ljudje sami po večini niti ne morejo pomagati. Ključ po novem družabnem redu, pravi dr. Gosar, je dandanes tako splošen in živ kakor še ni bil nikdar prej. Pri teh velikih stiskah današnjega časa je treba upoštevati še stisko človekove osebnosti. Pisec ugotavlja, da se v današnjih razmerah lahko zares dobro počuti in zadovoljno živi predvsem le individualna nala, povprečen ali celo podpovprečen človek brez izrazitih individualnih sposobnosti... V današnji družbi se torej razen duhovnih in gmočnih stisk pojavljajo še tragično nasprotje med človekom peclincem in družbo. To neskladje je eden glavnih vzrokov razgradnosti današnjega življenja.

Kje najdemo rešitev?

Pisec pravi, da bi bilo povsem napačno, če bi se v današnje sicer močno razširjenemu, a v jedru zmotnemu mnenju, da je rešitev odvisna predvsem od zunanjih reform, čeprav je nujno potrebno, da se današnja družba temeljito presnuje, kajti »brez globoko segajoče družabne preureditve bi velik del ljudi tudi v bodoče nujno pogrešal najvažnejših vnanjih, zlasti materialnih in socialnih pogojev za človeka dostojno in zadovoljivo življenje.« Toda naš sociolog misli, da bi tudi najboljše preureditve družbe same na sebi ne osredila dovolj ljudi in jih rešila vseh stisk; današnji rod se bo rešil iz sedanjih življenjskih stisk, pravi pisec, edino, če bomo skušali vsak sam pri sebi dobro izpolniti svojo življenjsko nalogo. Tako prihaja pisec do ugotovitve, da se človekova usoda ne konča že na zemlji ter da je naš glavni smoter v onostranstvu in vprašanj raznih stisk na zemlji zgolj tostranski sploh ni mogoče rešiti. Kaj moramo storiti, nam zadovoljivo odgovori le krščanski življenjski nazor.

Božje kraljestvo na zemlji

Po tem uvodu pisec načne neposredno vprašanje božjega kraljestva na zemlji in razloži, da se nam njegov smisel »najbolj jasno razkrije v zvezi, v kateri nas je Kristus sam učil moliti zanj: »Pridi k nam tvoje kraljestvo.« Božje kraljestvo na zemlji pa »ni navadno zemsko ali svetno kraljestvo«, kar pisec dokazuje z besedami evangelija. Pravi, da Kristus ni prišel na svet, da bi ga vnanje preuredil in preosnoval; prišel je sicer kot Mesija, toda ne kot politični voditelj in osvoboditelj Judov temveč kot duhovni Odrašenik vsega človeškega rodu. Kristusovo kraljestvo je torej vzvišeno nad vsemi družabnimi razmerami. Pisec se zdaj zanaša, da je bil Kristus brezbržen do suženjstva, »tega največjega in najbolj bolečega socialnega problema tedanje dobe in čeprav bi si brez zadovoljive rešitve tega vprašanja tedaj kolikaj človeškega, kaj se zares krščanskega družabnega reda niti ne mogli misliti. Se Kristus tega problema niti z besedo ni dotaknil. Vnanji rod, naglašja pisec, se Kristusovega kraljestva ne tiče, »zanj je zares važna le notranja, duhovna urejenost in tej ustrezajoče življenje ljudi.« Vendar ne smemo misliti, pravi sociolog, če je naglašil duhovno stran božjega kraljestva na zemlji, da je s tem utesnil obseg Kristusa kraljestva, ki obsega prav zato, ker ni navadna posvetna oblast, »vse notranje in vnanje, duhovno in telesno življenje, skratka, ves duhovni in tvarni svet.«

Življenjsko vodilo

Smisel življenja je prelesen, pravi pisec, »da bi smeli tavati po nezanesljivih potih, ki nam jih kaže naš razum in ki nas po njih vodi naša slabotna volja. Vsem, prav v vsem je potrebna v življenju zvezda vodnica božjih naukov...« V božjih zapovedih vidi pisec tudi najpomembnejša načela človeškega sožitja ter pravi, da najdemo v desetih zapovedih izrazito socialna življenjska pravila. Razen tega pa je postavil Kristusa »najvišje in najpomembnejše načelo človeškega sožitja« v zapovedi: Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe! — Navedel je nekaj primerov, ki kažejo, da nas sam razum ne varuje pred najbolj usodnimi zablodami in ugotavlja, da »se je moderni svet, zanašajoč se na znanost in napredek, tako silno odtušil Bogu in njegovemu kraljestvu, da se... vedno znova vrača na stopnjo nekdanjih poganskih narodov in njihovih zablod.« Se bolj potrebno se zli sociologu, da postanejo božji nauki in zapovedi vodilo v javnem kakor zasebnem življenju. Božje kraljestvo bi se naj razširilo »na vse javno delovanje in življenje ljudi, posameznikov kakor tudi... pretežno naravnih družabnih skupin in umetnih organizacij, n. pr.: stanov, občin, narodov, držav, političnih strank, raznih družb...« Prihaja do zaključka, »da je pravi krščanski življenjski nazor kljub dozdnevni individualizmu v resnici močno kolektivističen, gotovo bolj kakor smo vajeni misliti in je ideja božjega kraljestva na zemlji v svojem naglobočnem pomenu za naš čas še prav posebno sodobna...« reči smemo, da bo problem moderne kolektivizacije življenja postal še bolj tedaj zares znosno rešljiv, ko se bo moderni rod tako poglubil v bistvo krščanstva, da bo postal sposoben uspešno delati za uresničenje božjega kraljestva na zemlji.

Osnove božjega kraljestva na zemlji

V tretjem delu svoje knjige razpravlja pisec o temeljih božjega kraljestva na zemlji in naslanja svoje misli na evangelij, vendar pove marsikaj tako s svojimi bese-

dami, da stare resnice zabliste v novi luči. Z zanimanjem bo najbrž marsikdo prečital zlasti odstavek, kako pisec kliče k pravemu krščanstvu, ko govori o ljubezni do bližnjega in njenih nalogah. Pravi, da je dejanska ljubezen do bližnjega glavni temelj za uresničenje božjega kraljestva na zemlji. »Brez dejavne ljubezni do bližnjega v vsem zasebnem in javnem življenju bi bilo vse govorjenje o ljubezni do Boga zgolj in vsaka misel na uresničenje božjega kraljestva na zemlji jalova.« Ko pa govori o posebnih dolžnostih ljubezni do bližnjega v modernem življenju, predvsem omenja posebne dolžnosti modernih podjetnikov do njihovih delavcev in nameštencev. Opoznja na dolžnost ljubezni do bližnjega tudi lastnike in upravitelje velikih, pomembnih produkcijskih sredstev in pravi: »Če je prepovedano kogar koli v malem oškodovati, potem je še neprimerno večji greh, če razpolaga kdo z velikim, za celoto važnimi produkcijskimi in pridobitnimi sredstvi zgolj po svojih zasebnih pridobitnih vidikih in tako koristi, ki bi je morala biti deležna celota, sebi pridržiti. Še huje je in še večji greh, če kdo z velikanskimi vsotami kapitala ki niti ni njegov, lahko miselno in tvegavo gospodari ter tako oropa Bog ve koliko ljudi njihovih pribitkov in jih s tem pahne v nesrečo ali pa mora zaradi tega celota prevzeti nase velika, včasih komaj zmogljiva bremena.« Dalje pravi drugje: »da ne more v okviru celotnega narodnega gospodarstva nihče zase kaj več potrošiti, ne da bi bili zaradi tega drugi kakor koli prikrajšani. Živimo pač vsi iz ene in iste skupne sklade in kdor zajame iz nje več kakor je sam v tej ali oni obliki vanjo prispeval, živi nujno na račun drugih ljudi.« Pisec misli, da je v naši dobi zelo resna in pomembna dolžnost ljubezni do bližnjega, da se vsi, »ki se zavedajo hudih socialnih krivic v današnjem modernem življenju, morajo zares zavzeti in, če treba, se tudi odločno postaviti v boj za uvedbo potrebnih socialnih reform in ustanov.«

Za razširjenje in utrditev božjega kraljestva na zemlji

V zadnjem delu govori pisec o delu za razširjenje in utrditev božjega kraljestva na zemlji v naši dobi. Predvsem pobija napačno pojmovanje o božjem kraljestvu na zemlji in obsoja, da si je v prejšnjih dobah svetna oblast podjarmila vero — z besedami Pija XI. v njegovi okrožnici Quas primas. Pisec prihaja do zaključka, da pravo, zares pristno krščansko življenje ni bilo nikdar bistveno odvisno od svetne moči in oblasti ter da ni nikdar iz nje raslo, ampak je le prevečkrat ob nji hromelo in hiralo. Prav zaradi tega ne vidi potrebe, da bi morala biti Cerkev močna svetna oblast, če bi se naj v življenju uveljavila krščanska načela. Opczarya celo na nevarnost »preveč svetne zaslje o božjem kraljestvu v naši dobi.« Dalje zagovarja brezpogojno pravico in resničnost v današnjem življenju kot temelj božjega kraljestva na zemlji ter obsoja propagando, obsoja pa tudi materializem in mamonizem v modernem življenju, ki sta zajela tudi mnoge katoličane ter kaže na zle posledice materializma naše dobe. Končno kliče k intenzivnemu socialnemu delu v duhu krščanske ljubezni in pravi, da »bo vprašanje pravega socialnega reda in primerne preskrbe ljudi z vsem, kar jim je potrebno za človeka dostojno in stanu primerno življenje, ostalo vse čase važno in aktualno...« V sklepnih mislih je pisec še poudaril nekatere glavne misli razprave, ki je živ ključ, naj bi se vrnil k pravemu krščanstvu, odnosno se poglublili vanj, da bi bili kristjani tudi na znotraj in ne na zunaj.

Nova električna centrala v Turčiji

Turško gospodarsko ministrstvo znova proučuje vprašanje preskrbe države z gorivom in namerava v večji meri izkoristiti ležišča rjavega premoga v Anatoliji kakor doslej. Rjavega premoga je zlasti mnogo v srednji Anatoliji, kjer cenijo ležišča na 12 milijonov ton. Ker pa je v tem premogu mnogo vode, je bilo sklenjeno, zgraditi v bližini električno centralo, ki bi dajala tok mnogim krajem v okolici in tudi tovarnam. Za pogon se bo uporabljal anatolski rjavi premog.

Bukarešta kot dunavsko pristanišče

V Bukarešti je bila nedavno otvorena razstava »Avtomobilске ceste in vodne poti«, ki jo prireja rumunsko-nemško društvo. Splošno pozornost vzbuja na nji načrt Bukarešte kot

dunavskega pristanišča. Človek bi mislil, da gre tu za nesporazum, saj je Bukarešta daleč od Dunava. Zdi se pa čudna misel, da bi moglo nastati v Bukarešti pravo dunavsko pristanišče. Če pa pogleda človek na načrte in risbe tehnikov, se prepriča, da ta misel ni nobena utopija. Od Bukarešte do Donave je 60 km. Ta razdalja bi se pa premostila s prekopom, ki bi se pričel na vzhodno od Dambovice pri Bukarešti, končal pa pri Oltenici. Sest jezov, nekateri precej visoki, naj bi skrbelo za ustrezajoče višinske razlike v strugi tako, da bi voda hitro stekla in da bi lahko vozili po prekopu vlačilci do 1200 ton. Stranski prekop skozi mesto naj bi nudil industriji rumunske prestolnice možnost nakladanja in iztovarjanja robe. Za vodni rezervarji bi pritegnili jezero Cernika pri Bukarešti, obsegajoče 500 ha.

Prekop bi bil zgrajen v ravni črti in vezala bi ga samo železniška proga Bukarešta—Oltenica. Višinska razlika bi znašala 23 m. Poleg neposredne zveze z Donavo kot važno prometno žilo bi imela Rumunija od uresničenja tega načrta še druge koristi in ugodnosti. Regulira-

Tunjsko bojišče: italijanski možnarji streljajo na sovražne prednje oddelke

na bi bila Dambovica do izhva v Argež, ozemlje ob njenih bregovih, ki je zdaj močno močvirnato, bi bilo izsušeno in tako bi nastala nova prostrana rodovitna polja. Glavni prekop bi bil v industrijske svrhe izpopolnjen z dvema stranskima. Posetniki razstave se za te načrte zelo zanimajo, kar dokazuje, da bi javnost z veseljem pozdravila njihovo uresničenje.

Veliki mufti v Frankfurtu

Veliki jeruzalemski mufti Hadža Husein je posetil te dni Frankfurt a/M., kjer ga je sprejel državni namestnik Sprenger. Veliki mufti si je ogledal zavod za proučevanje židovskega vprašanja in se dal točno informirati o njegovem poslovanju. V nagovoru je izrazil svoje veselje, da se je mogel sestati v Frankfurtu z možmi, ki so trdno odločeni boriti se proti

Rimska naselbina na Madžarskem

Pri kopanju zemlje v madžarskem okraju Szekesfejevar so našli na ostanke starih hiš, in učenjaki so ugotovili, da gre za staro naselbino Potentila. Ta naselbina je nastala v začetku 2. stoletja in vpleta v svojem razvoju je dosegla v 5. stoletju, potem je pa postala žrtev Hunov.

Križanka št. 69

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		16						17		18				
19	20		21					22		23		24		
25		26		27			28			29		30		
31			32			33					34			
35			36	37		38				39	40		41	
		42		43	44				45		46	47		
48	49		50		51				52		53		54	
55			56		57				58		59		60	
61			62				63				64			
65							66							

Besede pomenijo

Vodoravno: 1. prodaja s polzvedovanjem, kdo da več, 9. naraven, prirodni, nepriljen, 16. država v USA, 18. vrsta papir, 19. neprijeten mrčes, rastlinski škodljivec, 21. pas zemlje ob morju, 22. predlog, 24. namerjam, pripravljam se, 25. glas, zvok, 27. reka na Hrvaškem, 28. hlevski delavec, 30. lepi, krasn, 31. šop omlačne slame, 33. mesec, 35. pol maše, 36. reka v Sibiriji, 38. zakrpati, ljudsko tudi kaznovati pred sodnijo, 39. dva samoglasnika, medmet, 41. človekovo duhovno orožje, 43. ozemlje, ki mu načeljuje redovniški predstojnik, tudi zdravilišče in kopališče ob Adriatiku, 46. vojni hlači, 48. poljska rastlina, cvetlica, 51. igrišča, borilnice, 52. fizičlov sorodnik slabše kakovosti, 54. del parnega stroja, 55. slovenski skladatelj, bivši kapelnik vojaške godbe, 57. oče, 58. mesto na Hrvaškem, 60. italijanski predlog, 61. južno sadije, 63. pokrajina ob Dravi, 65. nespreten, neokreten, 66. agrarna operacija.

Navpično: 1. vrsta stajarskega vina, 2. cirka, 3. vrsta prsti, 4. kar je neposvečenim prepovedano vedeti in videti, 5. zdravilišče pri Padovi, 6. pritok Guadalquivirja, 7. ima vsak človek, 8. pritrilnica, 10. okrajšan veznik, 11. s temi lastnostmi, 12. zapoved, nalog, 13. rano celnik, 14. rimski uradnik, 15. znanost o starem denarju, 17. vrtnina, 20. kurivo, 22. kuhinjski odpadki, 23. danes zjutraj,

26. nikalnica, 28. ena izmed treh razsežnosti, 29. kvartaški izraz, 32. predlog, 33. stranica trikotnika, 34. gled, 2. navpično, 37. oblike pomožnega glagola, 38. mesto ob Adriatiku, 40. nada, izraz optimizma, 41. državni poslovni prostor, 42. mesto v vzhodni Abesiniji, 44. veznik, 45. vrsta rib, 47. začetek abecede, 49. spremembe, izmenjave, 50. okrajšano moško ime, 52. župnikov in cerkvenikov dohodek, 53. veliko češko industrijsko podjetje, 56. predlog, 58. velika riba, 59. celovški športni klub, 62. povratni zamek, 63. veznik, 64. oblika zanikanega pomožnega glagola.

REŠITEV KRIZANKE št. 68.

Vodoravno: 2. prazen, 8. Amon, 10. hijo, 11. sit, 12. Vid, 13. AN, 14. del, 15. le, 16. debel, 18. muc, 19. redilen, 21. Pag, 22. kočar, 24. el, 25. paž, 26. to, 27. ban, 28. Rim, 29. ibar, 31. moka, 32. češarek, 34. es, 35. zet, 36. kj, 38. Rif, 39. pri, 40. sutenec, 42. sos, 43. reč, 45. uk, 46. kam, 47. di, 48. motilec, 50. azil, 51. Sava.

Navpično: 1. nasad, 2. pot, 3. on, 4. Ahil, 5. zid, 6. ej, 7. norec, 9. mineral, 12. velen, 14. ded, 15. lunatik, 17. beg, 18. meč, 20. Lož, 21. petičen, 23. romarji, 25. parazit, 27. baš, 28. Rok, 30. bes, 31. met, 33. referat, 36. Krn, 38. Rus, 39. peč, 40. sok, 41. remis, 42. suma, 44. lica, 46. kol, 47. Dev, 48. mi, 49. la.

GEORGES OHNET:

Moulin je bil visoke, krepke postave. Prijel je inženjerja pod pazduho, ga odvelik liki kladu in položil na divan v sosednji sobi, kjer ga je prepuštil njegovi usodi. Nesrečni inženjer se sploh ni mogel ganiti, samo hropel je.

Ko je ostala sama, se je Geneviera vsa obupana ozrla na Kristijana, ki povesene glave, topega nasmeha in izbuljenih oči niti vstati ni mogel. Čim je pa spoznal svojo ženo, je iztegnil roke proti nji, kakor da pričakuje od nje rešitve.

— Prosim, vzemite moj voz, odpeljite se v Saint-Remy in pripeljte mi doktorja Augagnea, — je dejala ravnateljju.

— Takoj bo tu, madame.

Stopila je h Kristijanu, nalila vode v kozarec, namočila v nji robcem in ga nežno položila svojemu možu na glavo. Oddahnil si je, sklenil roki in zamrmral:

— Geneviera! Oh... Geneviera...

— Moli, — je dejala mirno, — zdaj ne govori.

74 Najprej se moraš iztrezniti, potem mi pa pojasniš vse, če mi boš sploh hotel kaj pojasnjevati...

Ni odgovoril, samo debele solze so mu znova pritekale po licih in v njegovem pogledu je bila neskončna žalost, obžalovanje, kesanje, obup in stud tako, da se mlada žena, ki se ji je krčilo srce ob pogledu na njegov obup, ni mogla odbržati na nogah, temveč je omahnila v naslanjač in obsedela kraj Kristijana. Zakrila si je obraz z rokami in skušala zadržati svoje solčute. Precej časa sta sedela tako skupaj nepremično in molče in obenem so tekale solze po licih kakor bi se zavedala, da je nenadna nesreča za vedno uničila njun mir. A ta obema skupni grenki občutek ni bil brez neznosti. Bila sta si tako blizu, da se mlada žena ni mogla odločiti za očitke, Kristijan se pa ni znal ponizati do opravičevanja. Oba sta bila zelo nesrečna, toda če Geneviera ni bila stroga z njim, ni bil Kristijan strahopetec in vsaj to je bilo obema v tolažbo v njunem obupu.

Na hodniku so se začeli nagli koraki in zamolkli glasovi, vrata so se odprla in vstopila sta Jean Augagne in ravnatelj Moulin. Mladi zdravnik se je nemirno ozrl na mizo in ne da bi pozdravil Geneviero je prijel Kristijana za roko. Ravnatelj je tiho odšel. Zdal so bili sami in lahko so si povedali vse.

— Kaj se je zgodilo z njim? — je vprašal zdravnik. — Saj vendar ni moglo trditi, da bi bil dal ta ubogi Tharde pobudo za tako ostudno pijančevanje. Kakšno naključje ga je privedlo sem in kako se je sploh vse to zgodilo?

Kristijan se je zganil. Čeprav je bil pijan, je vse dobro razumel in preslišal ni nobene besede mladega zdravnika.

— Jaz sem bil tisti, je zašepetal s težkim jezikom, — edino jaz sem vse to zakrivil. Tharde sploh ni hotel piti... a jaz sem ga prisilil.

— Zakaj pa, za božjo voljo! Kaj pa pomeni ta norost? — je vzklila Geneviera in pokazala na vrsto praznih steklenic. — Mar je to povratek v staro življenje?

Vsa iz sebe je sklenila roke.

— Pomirite se, prosim vas, madame, — ji je privoščal Augagne, — ničesar mu ne očitajte. Sam bo vse pojasnil.

— Oh, očitki — vse očitke prenesem. Nikoli jih ne bo toliko, kolikor jih zaslužim. In nobenega opravičila nimam zase.

Njegov jezik je bil težak, toda možgani so bili hladni in v oslabelem telesu se je oglašil razum. Kristijan je govoril povsem iskreno. Mladi zdravnik je imel občutek, da bi mogla spoved, ki si jo je Geneviera izsilila, položaj še poslabšati. Po njegovem mnenju bi moral imeti Kristijan dovolj časa, da bi se iztreznil in odločil, ali hoče prizadejati Genevieri še težjo rano. Toda Kristijanova pijanost je bila tiste vrste, ki nikoli nikogar ne uboga, temveč vedno vztraja na tem, kar si je vtepla v glavo. A v glavo si je bil vtepal, da se bo izpovedal. Nič na svetu ga ni moglo odvrtiti od tega sklepa. Oklenil se je te svoje misli s krčevito doslednostjo.

Ni mu šlo za to, kakšen bo učinek njegove izpovedi, želel si je, da bi jo bil hotel preprečiti, bi ga bil moral ubiti. Tako je nadaljeval počasi toda premišljeno:

— Molčite, doktore! Geneviera mora vse vedeti... Ne, ni bil ta ubogi Tharde... Jaz sem bil tisti, ki je hotel, da sva prišla sem... in ravnatelj Moulin je nama pravil o likerjih... Vrnili smo se bili iz gradu Dammarie... od Steingelovih.

Naval divje radosti mu je skrivil usta, toda njegov pogled je bil bolesten in otočen.

— Od Steingelovih... tem ljudem ne verjemite! Oni niso tisto, za kar se izdajajo. Grof je bedak, ki izdaja navadno deklino za svojo ženo... toda jaz sem jo spoznal takoj prvi dan, ko sem jo srečal v gozdu... in Templier tudi... ničesar ni rekel o tem... niti jaz... niti papa... in vendar smo vsi vedeli, da je to ona... in vsi so se je bali... samo jaz se je nisem bal.

Povesil je glavo, globoko vzdihnil in zastokal v solzah.

— In vendar je to podla komedijantka! Ah, ta podla ženska! Koliko zla mi je nakopala! In koliko mi ga še bo! Sem je namreč pripeljala zavoljo mene. To dobro vem... Glas mi je odpovedal, zjokal se je v pričo Geneviero in zdravnika, ki sta vsa presenečena nad njegovim pripovedovanjem že slutila, kakšna je morala biti drama, ki sta jo videla zdaj od nje same bolesto epizodo.

— Pomirite se, — je dejal zdravnik, — vzemite tole in popijte...